

D

ÓG

Kresťanský diskusný mesiacník

VII. ročník ● 2/2014

Evanjelikalizmus II

Počúvajte Rádio7 na frekvenciách

103,6 MHz v Bratislave

107,4 MHz v Novom Meste nad Váhom

107,7 MHz v Banskej Bystrici

Na celom území SR cez satelit **Astra 3B** alebo cez internet na **www.radio7.sk**

Vysielame modernú kresťanskú hudbu od domácich i zahraničných interpretov, krátke duchovné povzbudenia, poradenské a diskusné relácie, informácie o dianí vo svete i cirkvi a mnoho iného.

Rádio7 je mediálnym projektom občianskeho združenia TWR media so sídlom:

Banšelova 17, Bratislava

tel.: 02 / 43 41 19 11

č. účtu: 2629010483/1100

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie!

rádio

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

FÓRUM 4

PRI ŠÁLKE... 5
s Michaelou Králikovou

EVANJELIKALIZMUS 10
Ondrej Prostredník:
Evanjelistizmus
v kontexte protestantskej
teológie
Tibor Máhrik:
Evanjelistizmus
a postmoderna

Filozofické okienko: 20
TEILHARD DE CHARDIN,
PROROK KRISTA
VŽDY VÄČŠIEHO
Štefan Šrobár

SEDEM STATOČNÝCH 22
Zuzana Alila Pongen
rod. Kovalčíková

Právna poradňa 24
CHOROBA A TRAGÉDIA
Jana Lesňáková

ROZPRÁVANIA 25
Z TROLEJBUSU
Tomáš Komrska

PREZIDENTSKÍ 26
KANDIDÁTI
Štefan Markuš

DIALÓG MLADÝCH 27
Ženy v cirkvi

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, Variabilný symbol: 1014

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@internet.sk

Jazyková úprava: Rastislav Števko Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43 Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor,
č. tel.: 0903 474 142, e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. Vyšlo: 14. 2. 2014 Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: Foto: Ľubo Bechný

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

KEĎ SA BOŽIE S ĽUDSKÝM STRETÁVA...

Záleží nám na tom, aby naša lokálna cirkev (ako reálne existujúce spoločenstvo reálnych ľudí) bola naozaj priestorom, v ktorom sa zjavuje a uskutočňuje Božie kráľovstvo medzi nami?

Ak áno, potom sa nevyhneme tomu, že budeme nútení hľadať odpovede a zaujímať stanoviská aj tam, kde v spoločenstve nepanuje všeobecný konsenzus. Nevyhol sa tomu ani apoštol Pavol. Takú situáciu opisuje napríklad v liste Rimanom, v 14. kapitole. Vtedy a tam boli týmito otázkami jedlo (ktoré je čisté/nečisté... - ako sa stane čistým?) a zachovávanie sviatkov (áno/nie, za akých podmienok?).

Čo to môže byť dnes? Prosím čitateľa, nech si dosadí. Len pár tipov: tanec, obliečenie, spôsob bohoslužieb, služba žien...

Je zaujímavé, že aj keď sú tieto otázky akokoľvek rôznorodé, diskusia okolo nich máva dosť „štandardný“ priebeh: vytvoria sa dve skupiny (pre bojovnejších: dva tábory), jedna z nich vyčíta druhej úzkoprsosť, lpenie na nepodstatnom, tá druhá tej prvej obchádzanie princípov, nezodpovednú voľbu ľahšej cesty... Ak sa pokúsíte hľadať kompromis, môže sa vám stať, že to „schyťáte“ súčasne z oboch strán a za ten istý postoj budete jednými označení za zákonníka, inými za voľnomyšlienkaru.

Pavlovo riešenie zložitej situácie, v ktorej sa ocitol, je zhrnuté vo verši 17 spomínanej 14. kapitoly Rimanom:

Veď Božie kráľovstvo nie je jedenie a pitie, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom.

Aha! Toto biblické riešenie prináša do nášho plochého videnia sveta v štýle „buď-alebo“ novú dimenziu - zmenu fokusu, nový uhol pohľadu, preusporiadanie priorít. Ak budú v živote cirkvi prítomné spravodlivosť, pokoj a radosť, prestaneme mať problém, čo s rozličnými pokrmami, so spôsobom svätenia sviatkov, s... čo ste si dosadili o 2 odseky vyššie?

Naše evanjelikálne myslenie by mohlo byť uspokojené. Našli sme si odkaz Boží v Biblii - Pán Boh nás v tom nenechal samých a hovorí nám, ako na to. Takže môžeme konštatovať, že je problém vyriešený? Žiaľ, nie je to také jednoduché. Áno, iste - týmto sa riešenie musí začať; tu sa však nekončí - ešte zostáva problém. Tým problémom sme my, lebo akosi nedokážeme zabezpečiť vyváženú prítomnosť spravodlivosti, pokoja a radosti v našich spoločenstvách. Aj sa snažíme, ale akoby budovaním jedného sa nám to ostatné automaticky kazilo.

Pozrime sa na to trochu bližšie. Keď sa sústredíme na *spravodlivosť*, veľmi ľahko sa nám stane, že výsledkom je nepokoj, s ktorým si nevieme rady - už ani nehovoriac o tom, že v takom spoločenstve je veľmi ťažké nájsť radostných kresťanov.

Pokoj sa nám najľahšie dosahuje tým, že tak trochu „prizmúrime oči“ a urobíme kompromisy na úkor spravodlivosti. A heslo „len pokoj a žiadne úlety“ sa veľmi nekamaráti so spontánnosťou radosti.

Radosť - tá väčšinu z nás láka; až tak, že sa nám zdá, že ideálna, plná radosť by bola taká, ktorá nie je obmedzovaná ničím a nikým - napríklad, keby sme sa nemuseli trápiť so spravodlivosťou a nemuseli brať ohľady na nikoho, kto potrebuje pokoj.

Viem, je to načrtnuté len „nahrubo“; je ešte dosť zaujímavých kombinácií. Rozsah tohto článku nám nedovoľuje venovať sa im. Zhrnutie je však, myslím si, jasné: Biblické riešenie tu síce je, ale nám sa akosi nedarí k nemu dopracovať. Čo teda s tým???

Nuž, zrejme ako prvé je potrebné priznať si to. Poctivo, nie len tak, že: „Teraz práve s tým trochu zápasíme, lebo sa nám to akosi mierne vychýlilo z rovnováhy...“ Ale uvedomiť si, že na to naozaj ani náhodou nemáme, aby sa nám to podarilo. Takéto priznanie nie je možné bez pokory. Každá cesta k pozitívnej zmene začína pokorením sa pred Bohom, z ktorého vyplynie aj pokorný postoj k duchovným súrodencom. Bez ozajstnej pokory prežijeme duchovný život buď usadení v nejakom extrémne, alebo prebiehaním medzi rôznymi extrémami. No a to druhé je napísané priamo v závere nášho verša: Spravodlivosť, pokoj a radosť sa reálne môžu stretnúť len v priestore, ktorý je pod vplyvom Ducha Svätého. Ducha Svätého, ktorého hľadáme ako našu esenciálnu potrebu - nie len ako pečiatku či nálepku, dokazujúcu našu super-duchovnosť.

Že by sa teda predsa len črtala reálna cesta pre tých, ktorým ide o to, aby ich lokálna cirkev (ako reálne existujúce spoločenstvo reálnych ľudí) bola naozaj priestorom, v ktorom sa zjavuje a uskutočňuje Božie kráľovstvo medzi nami?

MIROSLAV MORAVSKÝ
(CB Kalinovo, člen
Rady CB v SR.)

Nasledujúci príspevok sa týka našej dvojdielnej témy – Evanjelikalizmus (Dialóg 1, 2/2014), avšak autor ho napísal nezávisle od témy a pred publikovaním jej prvej časti (pozn. red.).

EVANJELIKALIZMUS?

EMIL KOMÁRIK, CB Bratislava

Na Slovensku pôsobí niekoľko menších cirkevných spoločenstiev, ktorým sa v politicky korektných vyjadreniach hovorí evanjelikálne cirkvi. Keď sa však katolíci a nakoniec i evanjelici vyjadrujú úprimne, nazývajú ich sektami. V skutočnosti neexistuje nič také ako evanjelikálna cirkev v tom zmysle, ako rímskokatolícka alebo pravoslávna – t. j. že by mala vlastnú vierouku, vlastnú posvätnú tradíciu, osobitné rituály a cirkevnú hierarchiu. Spojovacím článkom týchto kresťanských spoločenstiev je princíp *sola scriptura* (jedine Písmo) a rozlišovacím je spôsob jeho výkladu. To, v čom sú si pri pohľade zvonku evanjelikálni kresťania najviac podobní, je evanjelikálny životný štýl ako dôsledok kresťanskej viery. Tento životný štýl je vždy výrazom životného postoja jednotlivca. Možno ho preto nájsť v každej cirkvi, ale je pravda, že niektoré kresťanské spoločenstvá združujú a prijímajú za svojich členov najmä ľudí, ktorí sa týmto štýlom usilujú žiť. Z toho potom vyplýva, že tieto cirkvi nemajú dedičné členstvo a za predpoklad vstupu do spoločenstva považujú osobné rozhodnutie nasledovať Ježiša Krista.

Jednotlivé duchovné prúdy kresťanstva, reprezentované cirkevnými spoločenstvami, sa navzájom proti sebe vydelujú väčším alebo menším dôrazom na váhu jednotlivých zdrojov učenia a životnej praxe. Všetky kresťanské cirkvi majú spoločný základ viery a mravnosti v Písme svätom. Katolícke cirkvi – a nakoniec aj reformačné – kladú dôraz na váhu tradície a sviatosti. Za zdroj spásy považujú katolíci dobré skutky, luterské cirkvi zdôrazňujú úlohu viery, kalvínske považujú za východisko spasenia milosť.

Evanjelikálna spiritualita a z nej vyrastajúci životný štýl sa v správaní a konaní jednotlivca prejavuje najmä v tom, že bez ohľadu na tradíciu, v akej človek-jednotlivec vyrastal a bol vychovaný, nepovažuje dedičnú cirkevnú príslušnosť a účasť na pobožnostiach za skutočné nasledovanie Krista.

- Za začiatok a bezpodmienečne nutnú podmienku nasledovania Krista človek prijíma osobné obrátenie, prijatie Bohom ponúkanej milosti a rozhodnutie sa pre nasledovanie.
- Základným životným postojom kresťana je viera, dôvera a spoľahnutie sa na Božiu milosť v každej oblasti života.
- Mravné konanie a celú životnú prax kresťan formuje ako výraz vďaky za spasenie. Z toho dôvodu evanjelikálny kresťan považuje svoje činy za neoddeliteľnú súčasť bohoslužby.

Prevedené do reči pozorovateľného správania má život vďaky podobu osobnej duchovnej disciplíny, ktorej prejavy zhrnuli Dallas Willard (1988) a Richard Foster (1988) na základe pozorovania života evanjelikálnych kresťanov. Toto zhrnutie však rozhodne nemožno považovať za nejaký všeobecný predpis, ako sa treba správať. Život vďaky sa podľa týchto autorov prejavuje:

- **Samotou** – pravidelným utiahnutím sa do situácií, kde človek môže byť sám s Bohom
- **Stíšením** – únikom z hluku, ktorý bráni počuť Boží hlas
- **Pôstom** – občasným zdržaním sa jedla v hľadaní lepšej opatery Božej
- **Šetrnosťou** – učením sa naplňovať svoje základné potreby s menším vynakladaním finančných prostriedkov
- **Cudnosťou** – manželskou vernosťou aj občasnou sexuálnou zdržanlivosťou v manželstve s cieľom bližšieho spoločenstva s Bohom
- **Diskrétnosťou** – vyhýbaním sa samochvále, službou Bohu a ľuďom bez toho, aby o tom vedeli druhí
- **Obetavosťou** – poskytovaním vlastných prostriedkov na dobré ciele v miere väčšej, ako si možno rozumne dovoliť, aby sa tým pripomínala závislosť na Kristovi
- **Štúdiom** – trávením času čítaním Písma a rozjímaním nad jeho významom pre život
- **Uctievaním** – chválou a adoráciou Boha v priebehu každého dňa v každom čase
- **Službou** – voľbou byť pokorným služobníkom v cirkvi, rodine i komunite, ktorá má v niečom nedostatok
- **Modlitbou** – rozprávaním Bohu o svojom vzťahu s ním, o potrebách vlastných i potrebách druhých a načúvaním jeho hlasu
- **Spoločenstvom** – vzájomnou starostlivosťou a službou vo vnútri cirkvi
- **Vyznávaním** (spovedou) – pravidelným vyznávaním vín a prestúpení Bohu a dôveryhodným ľuďom
- **Podriaďovaním sa** – pokorou pred Bohom a druhými pri hľadaní pokoja a zodpovednosti vo vzťahoch

Evanjelikálny životný štýl, ako možno vidieť, nie je viazaný na žiadnu kresťanskú tradíciu okrem Biblie.

Predsa však bol explicitne vyjadrený až v učení reformačných cirkví. Vlastne celá reformácia bola volaním po evanjelickom životnom štýle každého kresťana. Najrozumiteľnejšie však tento princíp formuloval Heidelberský katechizmus, ktorý bol prijatý ako vieroučná kniha reformovanej cirkvi pred 450 rokmi – v roku 1563. Jeho autormi boli dvaja mladí teológovia Zacharias Ursinus, ktorý bol odchovancom Melancthonovým, a Caspar Olevianus, žiak Kalvínov. Jadro reformačnej evanjelikálnej spirituality a evanjelikálneho životného štýlu zapísali do dvoch úvodných statí katechizmu:

1. **Čo je tvojím jediným potešením v živote i pri smrti?**

To, že telom i dušou – ako v živote, tak i pri smrti – nie som *sám svoj*, ale patrím svojmu vernému Spasiteľovi Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý svojou drahou krvou učinil dokonale zadosť za všetky moje hriechy. A vyslobodil ma z každej moci diabla. I zachováva ma tak, že bez vôle môjho nebeského Otca mi ani jeden vlas nemôže spadnúť z hlavy, ba všetko mi musí slúžiť k spaseniu. Preto ma aj ubezpečuje skrze svojho Ducha Svätého o večnom živote a činí ma podľa srdca ochotným a náklonným žiť odteraz Jemu.

2. **Koľko vecí máš poznať, aby si mohol/mohla v tomto potešení radostne žiť i zomrieť?**

- Mám poznať tri veci:
- Po prvé: Aký veľký je môj hriech a moja bieda;
- Po druhé: Ako som bol vykúpený zo všetkých mojich hriechov a z každej mojej biedy;
- Po tretie: Ako mám prejaviť vďaka Bohu za toto vyslobodenie.

1. *Odkázaný sám na seba (E.K.)* ■

MICHAELA KRÁLIKOVÁ sa narodila v obci Melčice pri Trenčíne. Po štúdiu na gymnáziu nastúpila na Evanjelickú teologickú fakultu v Bratislave, kde spoznala manžela Lukáša. Počas štúdia sa zobrali a absolvovali ročnú stáž v Grace Destin na Floride. Promovali v roku 2011 a v roku 2012 sa Michaela zúčastnila súťaže MasterChef. Momentálne bývajú v obci Gôtovany na Liptove. Majú synčeka Ondreja Tomáša (4 roky) a Sarah Salome (2 roky).

PRI ŠÁLKE S...

MICHAELOU KRÁLIKOVOU

sa rozprávala EVA BECHNÁ

Foto: ĽUBO BECHNÝ

O VIERE A VARENÍ

Mišku Králikovú poznám z televíznej súťaže MasterChef, kde skončila na krásnom druhom mieste. Len nedávno som sa dozvedela, že sú obidvaja aj s manželom absolventi teologickej fakulty a úprimne veriaci kresťania. Prijali nás vo svojom domčeku v malebných liptovských Gôtovanoch, kde od septembra žijú. Nechali nás nazrieť do ich „kuchyne“, a to prenesene aj doslova. Bezprostrední, príjemní mladí ľudia nám naservírovali nielen skvelé cestoviny, ale i srdce na dlani.

nia dokonca vyčítala, či to nebola moja chyba. Kládla som si otázku, prečo nemôžem mať také detstvo ako spolužiaci, ktorí mali obidvoch rodičov, alebo keď som neskôr na mládeži videla chodiť do kostola spoločne celé rodiny. Študovala som gymnázium v Trenčíne a mala som ambície ísť na vysokú školu. Najviac ma bavili humanitné vedy, zaujímalo ma prekladateľstvo a potom aj psychológia.

Vo svojom mladom veku máš už bohaté životné skúsenosti. Skúsme sa však vrátiť o pár rokov späť. Aké boli sny a plány, očakávania od života teenagerky Michaely?

Vyrastala som v neúplnej rodine. Moja mama sa veľmi skoro rozviedla – keď som bola asi 2-3-ročná. Otec bol alkoholik, zomrel, keď som mala 13 rokov. To poznačilo moje detstvo aj dospelie. A možno som si v čase dospieva-

Kde vstúpil do tvojho života Boh?

Napriek všetkému bolo moje detstvo príjemné. Veľmi ma ovplyvňovala stará mama. Mama vykonávala úlohu matky aj otca, musela veľa pracovať, takže som veľa času trávila s babkou. Tá ma priviedla do kostola na besiedku, na confirmáciu. Žila som na dedine pokojným životom, nemala som súrodencov, len kamarátov z ulice. Až neskôr som prežila takéto povolanie. Za-

čalo sa to tradične. Babka ma dala „okonfirmovať“, aby sme si splnili kresťanské povinnosti. Počas konfirmácie vystupovala v kostole vtedajšia mládež, ktorá nás pozvala na ich stretnutie. Tam som uvidela mladých ľudí, ktorí žijú s Bohom úplne prirodzene. Bolo to pre nich niečo moderné, zaujímavé. Pritom ja som dovtedy náboženstvo vnímala ako niečo vhodné iba pre starých ľudí.

To bolo asi v akom veku?

Asi v tých 14 rokoch. V tom čase prišla do mládeže pozvánka stráviť mesiac v Nemecku v diakonickom domove v Puschendorfe pri Norimbergu. Zo Slovenska sme tam odišli v lete viacerí. Slúžili sme každý druhý deň, pomáhali variť, upratovať, pracovať na záhrade a každý druhý deň sme mali vyučovanie. Začala som vnímať akési Božie povolanie. Pán Boh sa mi tam ukázal iným spôsobom ako dovtedy a myslím si, že to bol zlomový moment. Mama mi potom s odstupom rokov povedala, že som sa odtiaľ vrátila zmenená. Tam som zistila, že Biblia je aktuálna moderná kniha.

Hovorila si, že si zvažovala študovať prekladateľstvo alebo psychológiu, ale nakoniec si vyštudovala teológiu. Prečo?

Rozhodnutie študovať teológiu vnímam ako uvedomenie si povolania do služby. Prišlo spontánne. Robila som prijímacie pohovory na viaceré humanitné smery – na prekladateľstvo (anglistiku a amerikanistiku), na psychológiu v Brne, ale napokon som sa rozhodla pre teológiu.

Bolo to ťažké rozhodovanie, pretože som sa doma nestretla s veľkým nadšením. Moja mama robí celý život v štátnej správe, kultúre, je nápomocná druhým viac z toho ľudského hľadiska; teológiu a náboženstvo, vieru vníma skôr ako takú barličku – ako niečo pre slabých ľudí, ktorí sa sami nevedia presadiť.

Jedno je študovať teológiu, iné je byť vo farsárskej službe ako žena.

Mala si už vtedy nejakú predstavu o tom, čo to obnáša?

Myslím si, že som nemala úplne jasnú predstavu, keď to porovnam s tým, čo viem dnes. Ale z nášho evanjelického zboru, odkiaľ pochádzam – z Adamovských Kochanovci, som poznala niektoré ženy, ktoré študovali teológiu. A z mnohých iných stretnutí a z návštevy v Nemecku som aspoň trochu chápala, o čom to je.

Bolo to zrejme také odhodlanie ísť slúžiť Bohu celým životom... a teda aj profesionálne.

Keď som sa rozhodovala, uvedomovala som si, že Pánu Bohu sa dá slúžiť aj mimo cirkvi. Nielen ako farsárka. Aj ostatní ľudia v bežných civilných zamestnaniach ako lekári, učítelia, murári... ktokoľvek môže ovplyvňovať Božie dielo. Ale ja som sa rozhodla, že sa chcem venovať službe Bohu priamo, profesionálne. Potom neskôr som sa spoznala s ďalšími ľuďmi z kresťanského sveta na rôznych akciách, kde sa mi ukázali ďalšie možnosti. Napríklad, nezávisle na sebe sme sa ja aj môj manžel stretli s ľuďmi z misijnej organizácie Wycliffe ešte predtým, ako sme sa spoznali a obidvaja sme boli pohnutí ich službou. Zatiaľ sa ich snažíme aspoň podporovať, ale možno sa nám raz podarí ísť s nimi niekam na misiu.

Manžela Lukáša si spoznala práve na teológii. Aké to boli roky?

Študovali sme obaja veľmi aktívne. Mňa to skutočne bavilo. Zistila som, že cudzie jazyky sú naozaj mojou vášňou v oveľa väčšej miere, ako som si o sebe dovtedy myslela. A to nielen angličtina. V treťom ročníku sme sa vzali, čo bolo tiež také neštandardné pre moju mamu. Ja asi idem vo všetkom trochu inou líniou. Nie ako sa hovorí – najskôr dom, potom strom a až potom svadba a deti. A v štvrtom ročníku sme prerušili štúdium a vybrali sa na stáž do USA. Niektorí by najskôr doštudovali a až potom by absolvovali zahraničnú stáž. Ale bolo to veľmi dobré rozhodnutie.

Kde v USA ste boli na stáži? Čím ste sa tam zaoberali? Čím ste sa inšpirovali?

Pôsobili sme ako asistenti pastora na Floride v meste Destin v evan-

jelickom cirkevnom zbore Grace Destin, ktorý patrí pod Missouri Synod. Missouri Synod je jedna z najortodoxnejších synod (denominácií – pozn. red.) v USA. My sme sa tam vybrali najst noví vektor a naučiť sa, čo by sme mohli použiť pre našu cirkev po návrate domov. Bolo to v čase nášho štúdia, keď sme už praxovali v slovenských cirkevných zboroch a videli sme, čo tu chýba, čo je tu dobré a čo, naopak, dobré nie je. Takže sme mohli porovnávať. Dve hlavné témy, ktoré sme tam študovali, boli učenictvo a church management.

Môžeš bližšie vysvetliť pojem „church management“?

Každý jednotlivý cirkevný zbor by mal mať, samozrejme dogmaticky, tú istú doktrínu, akú má všeobec-

ná cirkev, ku ktorej patrí; ale formy a vízia, nasmerovanie by sa malo meniť podľa prostredia, v ktorom pôsobí. To znamená, že nasmerovanie zboru v Starom meste v Bratislave môže byť iné ako v Gôtovanoch, pretože sú tam iní ľudia, iné prostredie, iné pracovné príležitosti a k takým ľuďom treba pristupovať aj iným spôsobom. Tomu sa hovorí vízia. Je to taký možno podnikateľský - svetský - pojem. Podľa toho sa má meniť aj forma misie v tom-ktorom prostredí. Inak pristupovať k mladým ľuďom, inak k starším, aby sme každého človeka vedeli osloviť čo najlepšie. Učenie - znamená delegovanie úloh na ľudí okolo nás. V našich zboroch to dnes často funguje ako „one man show“ a jeden farár robí všetko. Taký človek je potom rýchly

lo vyhorený, nevládze. Je to iste aj vec financií. V USA je cirkev nezávislá na štáte a ľudia v zboroch si sami platia svojho pastora, pričom často si ich môžu dovoliť aj viacerých. V zbere, kde sme pôsobili, bol pastor zvlášť pre deti, zvlášť pre mládež, pre chvály a hudobnú zložku, a potom bol ešte hlavný pastor zboru, ktorý všetky tieto služby zastrešoval. Aj apoštol Pavol si vychoval učeníka Timoteja, na ktorého delegoval časť svojej služby. V 2Tim 2, 2 píše, že to, čo naučil Timoteja, má Timotej učiť zasa ďalších. Táto schéma spočíva v tom, že si máme okolo seba vybudovať učeníkov, ktorí určitú službu posunú zasa ďalej.

Teraz však ani jeden z vás neslúži ako farár...

Po skončení vysokej školy sa to vykryštalizovalo tak, že sme sa nestretli s prijatím v našej cirkvi a sme mimo služby. Ale obidvaja veríme, že Pán Boh má pre nás ešte pripravené miesto. Ten čas, čo sme získali, vnímame ako čas pre rast. Pravda je, že sme v posledných rokoch prežili veľa sklamaní, a to aj z práce vo svete s ľuďmi-podnikateľmi, ktorí majú iné morálne kritériá a iné štandardy ako my; vnímame to však ako dobro na naše budovanie. Verím tomu, že pre každého, kto sa popáli a padá, chce Pán Boh, aby rástol. Ako rodina máme otvorenú domácnosť a snažíme sa zatiaľ slúžiť aspoň priateľom či misiónárom, ktorých podporujeme. Manžel Lukáš sa veľmi rýchlo uchytil ako obchodný manažér v jednej agentúre, ktorá posie-

la mladých ľudí študovať do USA a inam do sveta. Ja som bola na materskej dovolenke a v roku 2012 prišla príležitosť zúčastniť sa televíznej súťaže MasterChef, čo veľmi ovplyvnilo moje ďalšie smerovanie.

Podme sa o tom troška porozprávať. Ako si sa tam dostala?

Počas nášho pobytu v USA sme nebývali nikde v izolácii na internáte, ale medzi miestnymi rodinami a mohli sme dobre spoznať ich spôsob života – taký ten pravý americký život s jeho kladmi aj zápormi. A tam sme sa zoznámili s televíznou reláciou MasterChef. Vždy som rada varila, bola som tak zvyknutá z domu od mamy aj babky. U nás sa vždy varilo kvalitne. Sme veľká rodina, vždy bolo niečo upečené, každý víkend minimálne jedna-dve návštevy. Doma ma nikdy variť neučili, ale prirodzene som to odkukala a zapojila sa. Po skončení vysokej školy, keď sme už mali dve deti, sme bývali v Bratislave, ale nemali sme televíziu. Raz sme sa zúčastnili na jednej konferencii v Piešťanoch, kde sme boli ubytovaní v hoteli Magnólia. Na to nikdy nezabudnem. A tam práve v telke bežal casting do súťaže MasterChef. Bola som od prvej chvíle veľmi nadšená, rozhodnutá, že sa tam určite prihlásim. Vedela som, že je to súťaž vo varení amatérov, že je to kreatívna záležitosť. Ja som veľmi kreatívny človek. Rada hrám na gitare, skladám básne, píšem piesne a vôbec ma baví umenie. Je to určite aj vplyv mojej mamy, čo ma celé detstvo brávala na rôzne vernisáže a podobné podujatia. A televízna súťaž bola takým priateľom umenia a gastronómie.

Po niekoľkých dňoch som sa prihlásila a začal sa dlhý – takmer ročný – kolobeh. Prihlášku som poslala niekedy začiatkom roka, v apríli som bola na prvom pohovore v Markíze, na kamerových skúškach. Na začiatku nás bolo pár tisíc záujemcov z Česka aj Slovenska a trvalo to dlho, kým sa vyprofilovala finálna stovka.

No a akým spôsobom vás testovali?

Na začiatku to boli rôzne pohovory, kde nás skúšali, či vieme vôbec hovoriť na kameru. Keď nás bolo

asi 500, išli sme na casting do hotela, kde sme už museli predviesť nejaké jedlo, naaranžovať ho na tanier, vysvetliť, ako sme ho robili. Takýchto kôl bolo niekoľko. Niekedy sme doniesli vlastné jedlo vytvorené doma, inokedy sme varili priamo na mieste zo zadaných surovín. Posledná stovka dostávala už priamo v rámci televízneho vysielania rôzne úlohy, napríklad kto najrýchlejšie nakrája cibuľu. Záverom sa vyprofilovala dvadsiatka finalistov. Ubytovali nás na dva mesiace priamo v Bratislave v jednej vile bez kontaktu s rodinou. Nemali sme prístup ani k telefónu, ani k internetu.

To muselo byť veľmi náročné na psychiku.

Počula som, že tam pôsobil aj psychológ, ktorý nás sledoval, ako sa kto bude vyvíjať, profilovať. V bežnom živote je normálne, že si so všetkými nerozumieme. Keď si s niektorými ľuďmi nesadneme, tak sa im vyhneme, ak je to možné. Tu sa to nedalo. Tu sme museli spolu žiť v jednom priestore a podľa zadania súťaže sme z času na čas museli dokonca plniť úlohy v tíme. Nebolo to jednoduché – hneď sa ukázalo, kto si s kým ako rozumie. Niekedy boli vzťahy naštrbené. Je pravdou, že keď človek žije dva mesiace v uzavretej spoločnosti, inak rozmýšľa, inak koná – už mu z toho niekedy „šibe“.

Na tom sú podobné televízne súťaže založené – aby diváci videli nejaké konflikty, hysterické reakcie...

Sledovanosť je o emóciách. Keď som sa raz pri nakrúcaní porezala, režisér volal: „Ešte raz, nemáme to natočené!“ Neskôr, keď som pozerala výslednú reláciu v televízii tak, ako ju zostrihali – ktoré pasáže prezentovali, ktoré naopak nie – videla som, že si zvlášť vyberali „pikantné“ scény. Ale s týmto som počítala, už keď som sa prihlásila. V každom prípade to bola skvelá skúsenosť. A aj keď som skončila druhá a bolo ťažké zmieriť sa s prehrou, keď sa niečomu takto intenzívne venujete dva mesiace, s odstupom času to vnímam ako moje vlastné víťazstvo. V konečnom výsledku mi to dalo veľmi veľa.

Hovorila si, že si veľa z varenia okukala doma. V súťaži ste pripravovali jedlá a používali suroviny, ktoré sa asi na Slovensku bežne v domácnostiach nepoužívajú. Kde si sa to naučila?

Je pravda, že tak, ako v súťaži, sme doma nikdy nevarili. Keď som bola v USA, tam je spoločnosť tak multikultúrna, že keď sme išli do japonskej reštaurácie, jedlo pripravoval skutočný Japonec, v mexickej Mexičan... Predovšetkým na Floride sa veľa pripravovali morské plody a ryby, kuchyňa bola ovplyvnená juhoamerickou kultúrou, Karibikom. Tam som ochutnala veľa nových jedál a hneď som ich aj skúsila pripraviť. Rada som tam varila, lebo ma to bavilo, čo v americkom prostredí pôsobilo dosť zvláštne. Američania veľmi nevaria, sú zvyknutí jesť najmä v reštauráciách, prípadne si pripravovať jedlo z polotovarov. Práve keď sme tam boli, vrcholila kríza, a tak hovorievali, že už musia prestať chodiť do reštaurácie aspoň na raňajky (smiech).

S manželom sme precestovali skoro celú Európu a všade som sa niečím inšpirovala. A potom, pred súťažou, keď som už vedela, že ma vybrali do finálovej dvadsiatky, som si veľa vecí naštudovala. Pozerala som na internete na YouTube staršie epizódy americkej verzie MasterChef, aké tam boli výzvy. Niektoré z nich sa tu u nás na Slovensku opakovali, alebo boli podobné. A niektoré kľúčové postupy som sa jednoducho musela naučiť. Ale vždy u mňa prevažovala kreativita – to ma veľmi baví. Keď som pripravovala vlastnú kuchárku, mala som problém presne definovať recepty. Ja nemám doma ani váhu, všetko robím „od oka“. Ale nielen vo varení – rada som v živote kreatívna vo všetkom.

Po skončení súťaže si mala príležitosť hovoriť do médií a rôznymi formami sa verejne prezentovať. Nevnímala si to ako zvláštnu možnosť svedčiť?

Ja to vnímam ako taký dar, ktorý mi momentálne Pán Boh dal. Že prostredníctvom médií a mojej práce v gastronómii môžem verejnosti prezentovať, že viera môže byť niečo normálne. Nikdy som neskrýva-

la, že som kresťanka. Pri rôznych príležitostiach je to častá, ba dokonca jedna z prvých otázok novinárov. Pýtajú sa ma, ako súvisí teológia a varenie, ako je možné, že ja, taká mladá žena, som sa venovala teológii. Vždy poviem, že Boh zmenil môj život. Uvedomujem si to o to viac, že som nevyrástla v kresťanskej rodine, takej aktívnej ako môj manžel. Jeho rodičia ho od malička viedli k viere, vodili ho do kostola, študovali s ním Bibliu. Ja som začínala od nuly. Musela som si sama nájsť cestu, vytvoriť vlastný názor, nebola som nikým ovplyvnená. Má to aj svoje výhody na rozdiel od človeka, ktorý žije od malička v komunite, ktorá ho ovplyvňuje, formuje. O to viac je moje rozhodnutie hlbšie, keďže som k nemu došla sama a slobodne.

Dostala si aj nejaké pracovné ponuky?

Súťaž sa natáčala v lete 2012 a vysielala sa na jeseň. Rok 2013 sa stal takou žatvou môjho úspechu v súťaži. Manžel sa vzdal zamestnania, aby mohol byť s deťmi, aby som sa mohla venovať novým pracovným príležitostiam, ktoré prichádzali napriek tomu, že ja som si prácu nehľadala. Po finále prišlo množstvo ponúk na spoluprácu s rôznymi firmami, obchodujúcimi so spotrebičmi, potravinami; učila som v škole varenia v Bratislave a mnohé iné. Podarilo sa mi tiež vydať svoju prvú knihu kuchárskych receptov.

Jedna taká ponuka ťa s rodinou priviedla z Bratislavy na Liptov. Čo to bolo?

V lete som dostala ponuku pracovať pre reštauráciu Kozí vŕšok v Ivachnovej. Podmienkou bolo presťahovať sa. Prijali sme to a celkom sme sa potešili, že na dedine bude v porovnaní s mestom iný život. Pol roka som v reštaurácii pracovala ako prevádzkarka a k tomu som mala na starosti ešte aj kuchyňu ako šéfkuchárka. Mala som pod sebou 24 zamestnancov. Bolo to veľmi náročné. Aj tam som si uvedomila, že mi chýba potrebné vzdelanie, ale nakoniec som to zvládla.

Bohužiaľ mi už nezostával čas na kreativitu, a to mi chýbalo. Takže od januára sme sa s majiteľmi dohodli na inej, menej náročnej forme spolupráce na kratší úväzok. Na Liptove zatiaľ zostávame, prostredie sa nám tu páči. Syn tu začal chodiť do dedinskej škôlky, je to iba pár krokov od nášho domu. Manžel v škôlke učí angličtinu a požiadali ho aj v susedných dedinách.

Minulý rok ti vyšla kuchárska kniha *Moje obľúbené recepty*, teraz vraj pracuješ na ďalšej. Akú tému si zvolila?

Bude to kniha zameraná na jedlo a víno v spolupráci s mojim dobrým kamarátom Matúšom Hamarom. Je someliérom Grand hotela Kempinski na Štrbskom Plese. Bude to aj o tom, ako sa v rôznych historických obdobiach kombinovalo jedlo a víno. Matúš je naozajstný odborník. Ako jediný someliér na Slovensku študuje vo Viedni, kde získal titul Master of Wine. Stačí mu povedať historické obdobie a on vie, aké víno sa vtedy v akej oblasti pestovalo.

Aké sú vaše najbližšie plány do budúcnosti?

Na konci roka na Silvestra zvykne rozmyšľať nad víziami do budúcnosti. Hodnotíme predchádzajúci rok a plánujeme, čo by sme mali podniknúť ten ďalší. Tento rok sme uvažovali, že by sme ešte chceli ísť do zahraničia. Zatiaľ sme tam boli vždy bez detí. Chceli by sme im – kým ešte nie sú školou povinné – ukázať iný spôsob života. Ja by som sa tam možno chcela vzdelávať v oblasti gastronómie, takže keby prišla nejaká taká možnosť, určite ju neodmietneme.

Na hlboké životné bilancovanie si ešte pomerne mladá. Ale predsa, ak by si raz chcela svojim deťom niečo dôležité odovzdať, čo by to bolo?

Mojím mottom je „čo človek seje, to skôr či neskôr zožne“. To platí nielen v duchovnej oblasti, ale vo všetkých vzťahoch – v manželstve, zamestnaní či kdekoľvek inde. ■

Tému pripravil ŠTEFAN MARKUŠ
Ilustračné foto: BOHUSLAV PIATKO

Evanjelikalizmus II

V januárovom čísle Dialógu sme načali rozpravu o delikátnej téme. Teraz v nej pokračujeme dvoma príspevkami – od **Ondreja Prostredníka**, vysokoškolského pedagóga Evanjelickej teologickej fakulty UK v Bratislave a **Tibora Máhríka**, kazateľa Cirkvi bratskej v Žiline. V prvej úvahe sa dozvedáme zaujímavosti z histórie evanjelikalizmu a o počiatkoch reformných duchovných prúdov v samotnom protestantizme. V druhom príspevku sa nám otvoria perspektívy rozvoja evanjelikalizmu, ako aj hrozby, ktoré číhajú zo strany kultúrnych zmien – predovšetkým silný vplyv postmodernizmu.

V úvode k EVANJELIKALIZMU I sme spomenuli, že post-reformačné duchovné prúdy neboli monolitické. Rozlšenia sa vynorili a rozdeľujú evanjelikálov na fundamentalistov, charizmatikov a tradičných evanjelikálov. Heterogénni evanjelikáli sa v oblasti teológie delia najmä z hľadiska pohľadu na Bibliu a jej interpretácie.

Zápas o Bibliu bez chýb a omylov je dlhodobo známy a pretrváva dodnes. Zástancovia predpokladu, že autori biblických kníh boli verbálne inšpirovaní Svätým Duchom, odmietajú akúkoľvek kritiku biblických rukopisov. Nositeľmi tohto názoru sú najmä fundamentalisti. Evanjelikáli sú preto často kritizovaní pre odmietanie poznatkov teologickej vedy a pre obhajovanie doslovného výkladu Biblie (tzv. bibliolatria). Tradičných evanjelikálov však nemožno upodozrievať z altruizmu k zjavenej pravde a z uctievania Biblie namiesto uctievania Boha Biblie.

Evanjelikáli vedú myšlienkový zápas najmä v otázkach morálky. Týka sa to hlavne umelého prerušenia tehotenstva, feminizmu, homosexuality, klonovania, liečby kmeňovými bunkami. Etickými problémami sú aj obrana štátu, proces odzbrojovania, ľavicové či pravicové ponímanie politiky a ekonomiky štátov. Najväčšiu dišputu v oblasti morálky vyvolal v roku 1985 Francis Schaeffer v knihe *Whatever Happened to the Human Race?* (Westchester, Crossway Books, 1985) Prirovnal tu výškrab embrya z maternice ženy k novovekému holokaustu a vyvolal tým vo svete šok. Začala sa rozprava o vzniku života. Vyzval evanjelikálov, aby sa k problému „novodobého holokaustu“ vyjadrili. Schaeffer obvinil kresťanov, že nahradili židovsko-kresťanský základ humanistickým postojom, ktorý „kladie človeka do centra všetkých vecí pred Bohom“. Treba povedať, že v postojoch tradičných evanjelikálov sa objavili aj liberálne názory. Ďalší problém, ktorý sužuje názorové pole evanjelikálov, je postoj k homosexualite a k politike rodovej rovnosti. Radi by sme privítali diskusiu evanjelikálnych teológov a mysliteľov aj na túto tému.

Pre otvorenie širokej diskusie pripomeňme myšlienku, ktorú publikoval C. Murphy štyri roky pred výzvou F. Schaeffera. Napísal: „Slovo *evanjelikál* sa vzťahuje na kresťana z akejkoľvek denominácie, ktorý svoju vieru a náboženskú prax založil na autorite Biblie, ktorý uveril novozákonnej doktríne o večnom živote a „novom zrode“ podľa skúsenosti Nikodéma, ako aj pôsobeniu Svätého Ducha; a ktorý je na základe týchto skúseností oddaný šíreniu evanjelia a misijnej práci.“ (*Protestantism and the Evangelicals*, The Wilson Quarterly 5, 1981) Osobne sa nazdávam, že Murphy presne naformuloval pravé zásady evanjelikalizmu.

Privítame odozvu kazateľov (ne)protestantských zborov na Slovensku aj v Čechách.

Skúsme reagovať na jednoduchú otázku:

Myslíte si, že je potrebné v súčasnosti trvať na uplatňovaní evanjelikálnych zásad v živote cirkvi?

Štefan Markuš

EVANJELIKALIZMUS V KONTEXTE PROTESTANTSKEJ TEOLÓGIE

ONDREJ PROSTREDNÍK

Mgr. Ondrej Prostredník, PhD. pôsobí ako pedagóg na Katedre Novej zmluvy na Evanjelickej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského a šéfredaktor časopisu Cirkevné listy. Popri novozmluvnej teológii sa venuje štúdiu ekumenických a medzináboženských vzťahov.

V nasledovnom príspevku sa pokúsime podať pohľad protestantskej teológie (s dôrazom na luteránsku) na evanjelikalizmus. Po chronologickom vymedzení, ktoré zároveň načrtne definíciu evanjelikalizmu, načrtne hlavné špecifiká evanjelikalizmu, ktoré z neho robia samostatný prúd v protestantskom teologickom myslení.

Evanjelikalizmus sa v dobe globalizácie môže javiť ako do istej miery homogénny fenomén. Pohľad do dejín však naznačuje, že evanjelikalizmus vznikol ako hnutie výrazne ovplyvňované odlišnými kultúrnymi kontextami. Pre lepšie pochopenie evanjelikalizmu a stanovísk protestantskej teológie k tomuto fenoménu si všimneme postupne evanjelikalizmus v štyroch odlišných kontextoch: v Spojených štátoch amerických, v Anglicku, v Nemecku a na Slovensku.

„Great Awakening“ v USA

Vznik evanjelikalizmu v USA je spojený s hnutím osobnej obnovy a s tzv. „veľkým prebudením“ (Great Awakening) v 18. storočí. Išlo najmä o kazateľskú činnosť Jonathana Edwardsa (1703–1758) a Georga Whitefielda (1714–1770). Pod vplyvom ich činnosti sa ľudia v protestantských cirkvách a v anglikánskej cirkvi postupne začali označovať ako evanjelikáli, ktorí kladú veľký dôraz na osobné obrátenie, na dielo Ježiša Krista na kríži, na ústredné postavenie Biblie v živote kresťana a na záväzok k evanjelizačnej a misijnej činnosti. V 19. storočí sa evanjelikalizmus rozšíril v USA natoľko, že už bolo možné hovoriť o celých cirkevných zboroch ako o evanjelikálnych a týmto pojmom sa začali označovať aj niektoré denominácie. Začiatkom 20. storočia bolo evanjelikálne hnutie už veľmi dobre organizované. Pričinil sa o to najmä William Dodge (1805–1883), ktorý koncom 19. storočia viedol americkú pobočku medzinárodnej Evanjelickej aliancie. V jej prostredí vzniklo množstvo teologických diel a rozvinula sa významná misijná činnosť.¹

V polovici 20. storočia však dochádza vo vnútri Evanjelickej aliancie v USA k teologickému napätiu medzi fundamentalistami a modernistami, ktoré sa z presbyteriánskej cirkvi rozšírilo na všetky protestantské cirkvi. Podstatou sporu bola otázka, či je kresťanská viera zlučiteľná s modernými vedeckými objavmi. V roku 1922 túto otázku predniesol vo svojej kázni baptistický kazateľ Harry Emerson Fosdick (1878–1969) a načrtnol dve skupiny kresťanov. Ako liberálnych kresťanov označil tých, ktorí sa snažia zosúladiť nové objavy v oblasti histórie, prírodných vied

a teológie s kresťanskou vierou. Ako fundamentalistov označil tých kresťanov, ktorí sa odmietajú zaoberať týmito novými objavmi a svojvoľne vytvárajú hranice toho, o čom sa v cirkvi už nesmie diskutovať. Fosdick sa zasadzoval za to, aby cirkev dokázala vytvoriť priestor tolerancie a slobody, ktorý umožní pokojné spolužitie týchto dvoch skupín kresťanov.² Kým mnohé cirkvi v USA takéto priestory dokázali vytvoriť, mnohé to nedokázali a viedlo to k ich postupnému deleniu. Tento proces napokon viedol aj k rozpadu americkej Evanjelickej aliancie v roku 1944. Rozhodujúcu úlohu v evanjelikálnom hnutí v USA preberá v roku 1942 Národná asociácia evanjelikálov (National Association of Evangelicals), ktorá sa teologicky vymedzila voči radikálnym fundamentalistom a priklonila sa k modernistickému prístupu. Na konci 20. storočia tak možno konštatovať zaujímavý posun v príklone Američanov k evanjelikalizmu. Počet Američanov, ktorí patria do niektorej z cirkví, hlásiacich sa k evanjelikálnej orientácii, klesol zo 41% v roku 1900 na 13,8% v roku 1999. Zároveň však počet Američanov, ktorí bez ohľadu na konfesijnú príslušnosť cítia osobný záväzok k základnému evanjelikálnemu dôrazu, ktorým je misia, sa zo 14% v roku 1900 zvýšil na 27% roku 1999.³ Tento fenomén možno vysvetliť rastúcim rozšírením evanjelikálnych cirkevných hnutí, ktoré sú organizačne nezávislé na cirkvách, zároveň však za svojich členov úspešne získavajú evanjelikálne orientovaných členov veľkých protestantských kresťanských konfesií. Ich teologický profil je konzervatívny a angažujú sa v samostatne organizovanej evanjelizačnej a misijnej činnosti. Organizačné napojenie na cirkev nepovažujú

za rozhodujúce a činnosť, ktorú považujú za dôležitú, dokážu úspešne vykonávať aj bez centralizovaných cirkevných štruktúr a ich finančných zdrojov.

Prebudenie v Anglicku

Európske dejiny evanjelikalizmu sa začínajú písať vo Veľkej Británii, kam sa veľmi rýchlo rozšírili myšlienky veľkého prebudenia z USA. V roku 1846 vznikla v Británii medzinárodná Evanjelikálna aliancia (na Slovensku nesprávne označovaná ako „Evanjelická aliancia“), ktorá sa neskôr premenovala na Svetové evanjelikálne spoločenstvo (World Evangelical Fellowship) a od roku 2001 pôsobí pod názvom Svetová evanjelikálna aliancia (World Evangelical Alliance - WEA). Spor medzi biblickými fundamentalistami a biblickými liberálmi sa prejavil v európskom kontexte v podobe sporu o neomylnosti Pisma. V roku 1952 totiž vznikla Európska evanjelikálna aliancia (European Evangelical Alliance - EEA), ktorá zoskupila tých, členov, ktorí mali námietky voči zmienke o neomylnosti Pisma Svätého v prehlásení o viere (Statement of Faith), ktoré tvorí základný dokument Evanjelikálnej aliancie. Po viac ako desaťročnej vzájomnej diskusii sa spor urovnal a Európska evanjelikálna aliancia v roku 1968 vstúpila do Svetovej evanjelikálnej aliancie. Vo svojom prehlásení o viere (Statement of Faith) však, na rozdiel od prehlásenia Svetovej evanjelikálnej aliancie, neomylnosť Pisma Svätého neuvádza.⁴

História britského evanjelikalizmu je úzko spojená s menom John Wesley (1703-1791), ktorý podobne ako Georg Whitefield v USA organizoval misijné podujatia mimo cirkevnej pôdy na verejných priestranstvách. Kým Whitefieldova teológia bola ovplyvnená kalvinizmom, Wesley bol viac ovplyvnený teológiou Jacoba Arminia (1560-1609), ktorá určovala teologické myslenie vtedajšej anglikánskej cirkvi. Historici evanjelikalizmu sa zhodujú v tom, že rané štádiá evanjelikalizmu v Británii sa nevyznačovali špecifickou teológiou. To, čo charakterizovalo evanjelikálne hnutie, bola skôr spolupatričnosť jednotlivcov v anglikánskej a presbyteriánskej cirkvi na základe osobných kontaktov a spoločných aktivít, ktoré sa združovali okolo štyroch základných princípov evanjelikalizmu: dôraz na Kristov kríž, obrátenie, autoritu Pisma a aktivizmus.⁵

Počet Európanov, ktorí sa hlásili k evanjelikálnemu hnutiu v roku 1900, sa odhadoval na 12,4% a do roku 1999 stúpol na 24% celkového počtu obyvateľov. Počtom najväčšie skupiny evanjelikálnych kresťanov žijú v Rusku. Nasleduje Taliansko, Veľká Británia, Francúzsko, Nemecko, Rumunsko a Ukrajina. Zároveň však aj v Európe možno konštatovať podobný trend ako v USA. Počet ľudí združených v cirkvách, ktoré sa organizačne hlásia k niektorej z evanjelikálnych aliancií, klesol z 8% celkovej populácie v roku 1900 na 2,9% v roku 1999.⁶

V napätí voči ľudovej cirkvi – nemecký príbeh

Kým evanjelikalizmus v Británii stojí v úzkom preporení s evanjelikalizmom v USA, nemecký evanjelikalizmus píše svoj vlastný príbeh. Na zakladajúcej konferencii Evanjelikálnej aliancie v Londýne sa zúčastnili aj viacerí účastníci z Nemecka, medzi nimi aj Wilhelm

Theodor Eduard Kuntze (1789-1862). Ten sa v súlade s výzvou zakladajúcej konferencie v Londýne usiloval založiť nemeckú vetvu aliancie. Obrátil sa s výzvou na jednotlivých predstaviteľov cirkví a neskôr aj na účastníkov evanjelického cirkevného zjazdu (Kirchentag) vo Wittenbergu. Jeho prvé pokusy iniciovať široké ľudové evanjelikálne hnutie však evanjelická cirkev v Nemecku odmietla. Nemecká evanjelikálna aliancia

(Deutsche evangelische Allianz) vznikla vlastne mimo územia Nemecka v roku 1851 v Londýne počas konferencie Svetovej evanjelikálnej aliancie. Na popud Johanna Heinricha Wicherna (1808-1881) ju založili tam prítomní nemeckí účastníci konferencie. Evanjelikálne hnutie v Nemecku si však postupne získavalo prívržencov, ktorí zakladali regionálne združenia.

Rozhodujúci význam začína evanjelikálne hnutie získavať najmä prácou zakladateľky misijného a dobročinného hnutia v Bad Blankenburg. Anna Thekla von Weling (1837-1900) pochádzala zo šľachtického rodu a jej duchovným domovom bola ochranovská Jednota bratská. Duchovné prebudenie však prežila v Škótsku. Tzv. blankenburgská konferencia, ktorá sa pravidelne konala v priestoroch, ktoré Anna von Weling vybudovala, postupne nadobudla celonemecký význam s množstvom účastníkov. V roku 1906 sa vedenia blankenburgskej konferencie ujal Ernst Modershon (1870-1948) a počet účastníkov konferen-

cie stúpol na 1300. Za jeho pôsobenia sa však začína stupňovať kritika aliancie na adresu durínskej evanjelickej krajinskej cirkvi. V dôsledku tohto napätia Modersohn v roku 1910 odstúpil z vedenia konferencie. V čase prvej svetovej vojny sa práca aliancie utlmila a po nástupe fašizmu a v období druhej svetovej vojny bola činnosť aliancie zakázaná. Činnosť blankenburgskej konferencie obnovil v roku 1947 opäť Ernst Mo-

vnik evanjelikalizmu ako samostatného hnutia v Nemecku.⁸

Stigma sektárstva – slovenský príbeh evanjelikalizmu

Dejiny evanjelikalizmu na Slovensku sú úzko späté s prácou sestier Kristíny Royovej (1860–1936) a Márie Royovej (1858–1924). Kristína Royová bola ovplyvne-

dersohn. Tak vlastne až v povojnových rokoch evanjelikalizmus v Nemecku rozvinul svoju evanjelizačnú a misijnú činnosť, a to aj vďaka častým návštevám Bilyho Grahama. Najmä v 60. rokoch minulého storočia vzniklo v Nemecku množstvo misijných a evanjelizačných spolkov, ako napr. Evangeliumsrundfunk (ERF), ProChrist, IDEA, Entschieden für Christus (EC), ktoré začínajú písať dejiny evanjelikalného hnutia v Nemecku.⁷

Evanjelikalne hnutie v Nemecku sa rozvíja vo vzťahu napätia voči práci krajinských evanjelickej cirkvi. Tento vzťah má rozličné podoby – od vzájomného harmonického doplnenia sa až po otvorené konflikty. V teologickej oblasti sa toto napätie prejavilo najmä v spore o teologický program Rudolfa Bultmanna (1884–1976). Viacerí cirkevní historici sa zhodujú na tom, že práve spor o Bultmannov teologický program odmytologizovania biblického textu v 50. a začiatkom 60. rokov minulého storočia sa stal impulzom pre

ná štúdiom na slobodnom teologickom seminári vo švajčiarskom meste St. Chrischona. Seminár vznikol ako vzdelávacia inštitúcia Spoločnosti na podporu čistého učenia a skutočnej blaženosti (založenej v r. 1782). Cieľom jeho práce bol teologický zápas proti osvietenstvu a vznikajúcej liberálnej teológii. Kristína spolu so sestrou Máriou založila v roku 1897 abstinentný spolok Modrý kríž, ktorý neskôr svoju činnosť rozšíril na diakonickú a misijnú prácu. Spolok bol zriadený ako vnútornomisijný spolok evanjelickej cirkvi. Štýl práce spolku, charakterizovaný dôrazom na osobné obrátenie, na samostatné zhromaždenia a laický výklad biblického textu však veľmi skoro viedol k vzniku napätia a ostrých názorových roztržiek vo vnútri evanjelickej cirkvi. Pohľad do dobovej evanjelickej tlače naznačuje, že členovia Modrého kríža boli napriek jeho organizačnému napojeniu na evanjelickú cirkev označovaní za sektárov.⁹ Evanjelizačná činnosť Modrého kríža priniesla nesporne veľkú ob-

novu vo vnútri evanjelickej cirkvi a predovšetkým položila základy jej dnešnej diakonickej práce. Zároveň však prispela aj k tomu, že mnohí evanjelici, zasiahnutí prebudeneckou prácou Modrého kríža, buď z vlastného rozhodnutia alebo vypudení odsúdeniami evanjelických farárov odišli z cirkevných zborov a pripojili sa k vznikajúcim zborom baptistov, metodistov alebo neskôr k Cirkvi bratskej. V roku 1949 vyšla vo vydavateľstve evanjelickej cirkvi aj samostatná publikácia s názvom „Skúmanie duchov“. Autor Ján Čierny v nej medzi sekty zaraďuje aj baptistov, metodistov a adventistov.¹⁰ Stigma sektárstva tak vo vzťahu k evanjelikalizmu pretrváva dodnes v povedomí veľkej časti členov evanjelickej, ale aj rímskokatolíckej cirkvi a výrazne zaťažuje ekumenické vzťahy a spoluprácu aj v súčasnosti.

Slovenská pobočka Svetovej evanjelikálnej aliancie vznikla až v roku 1992 pod názvom „Evanjelická aliancia v Slovenskej republike“. Súvisí to zrejme s tým, že v čase, keď sa formoval svetový evanjelikalizmus (koncom 19. a začiatkom 20. storočia), bola konfesionálna scéna na území dnešného Slovenska v rozhodujúcej miere určovaná homogénnymi tradičnými konfesiami, ako sú rímskokatolíci, evanjelici, reformovaní a pravoslávni. Svoju úlohu v neskorom vzniku organizačnej platformy evanjelikalizmu zohrali aj spoločensko-politické podmienky, ktoré vzniku cirkevných hnutí nepriali, resp. ich vznik znemožňovali.

Teologické hodnotenie evanjelikalizmu

Teologické hodnotenie evanjelikalizmu musí zohľadňovať skutočnosť, že ide o hnutie, ktoré sa programovo formovalo ako hnutie kritiky voči cirkvi a teológii a dôraz kladie na život viery a na všeobecné kňazstvo veriacich. Musíme teda vychádzať z toho, že vzťah evanjelikalizmu k teológii, predovšetkým k protestantskej exegetickej teologickej práci a k systematickej teológii, je porušený. V nemeckom prostredí išlo o námietku evanjelikalizmu voči biblickej teológii Rudolfa Bultmanna, ktorú predstavitelia evanjelikalizmu vnímali ako hrozbu pre život cirkvi. O podobnej situácii možno hovoriť aj v slovenskom prostredí, kde opakovane zaznievajú výhrady evanjelikálne orientovaných kresťanov vo vnútri evanjelickej cirkvi i mimo nej voči tomu, že akademická teológia, založená na princípoch kritického skúmania textu, ohrozuje vieru. Argumentom pre takéto tvrdenie býva to, že protestantská teológia uplatňuje kritický prístup riadený rozumom, a tým nad autoritu zjaveného Božieho slova kladie autoritu ľudského rozumu.

Postoj evanjelikalizmu ku kritickej teológii charakterizuje Friedhelm Jung takto: „Evanjelikáli zdôvodňujú nemožnosť pochopiť biblický text rozumom v súlade so symbolickými knihami reformácie ako dôsledok moci hriechu. Túto moc hriechu však prelamuje obnova človeka Duchom Svätým a tým mu otvára zmysel Píssem.“¹¹ Jung to označuje ako „theologia regenitorum“

(teológia znovuzrodenia) a dodáva, že teológovia, ktorí považujú znovuzrodenie za podmienku správneho pochopenia biblického textu, napriek tomu používajú štandardné teologické a exegetické metódy pri výklade textu. Tento pneumatologický hermeneutický prístup sa však v novej evanjelíkálnej teológii vytráca, a to najmä od čias, kedy sa evanjelíkálni teológovia stále jasnejšie vymedzujú voči formujúcej sa charismatickej teológii.¹² Základný problém, ktorý musí evanjelíkálna teológia riešiť, však zostáva. Tým je také zdôvodnenie teologickej práce, ktoré sa vyrovná s programovou výčitkou evanjelikalizmu voči teológii, že teológia nadraduje ľudský rozum nad Slovo Božie. Ťažkosť riešenia tohto problému veľmi výstižne formuluje Reinhard Scheerer, keď píše, že „kritika evanjelíkállov na adresu existenciálnej teológie je oveľa presvedčivejšia ako ich vlastné pokusy o zaujatie teologického stanoviska.“¹³

Napriek týmto ťažkostiam možno z perspektívy protestantskej evanjelickej teológie urobiť pozitívne hodnotenie evanjelíkálnej teológie.¹⁴ Nemožno totiž podceňovať jednotiace prvky evanjelíkálnej teológie, ktoré sa dajú charakterizovať ako spoločné dôrazy viery a etiky. Rovnako nemožno prehliadať ani rastúcu kreativitu evanjelíkálnych teológov, ktorá odráža nielen kritiku a protest proti liberálnej teológii, ale stále viac aj napätie a dialóg vo vnútri evanjelíkálneho hnutia. Evanjelíkálna teológia sa v súčasnosti nachádza v procese tvorivého vrenia. Krátko po druhej svetovej vojne evanjelíkálnu teológiu charakterizoval pocit povolania k ochrane pravdy. V súčasnosti sa evanjelikalizmus vyznačuje rastúcou spoločenskou angažovanosťou. S tým prichádza aj väčšia ochota k intelektuálnej rozhodnosti. Dobrým príkladom tohto trendu je aj práca slovenského evanjelíkálneho teológa Pavla Hanesa „Duchovné prebudenie a spoločnosť“.¹⁵ Rastie aj kultúrna relevantnosť evanjelíkálneho hnutia. Predovšetkým však možno konštatovať rastúcu ohotu evanjelíkálneho hnutia zapojiť sa do ekumenického dialógu s inými kresťanmi a tiež s predstaviteľmi evanjelikalizmu rôznych generácií. Najmä najmladší evanjelíkálni teológovia prejavujú ohotu kreatívne pokračovať v interpretácii teologických základov evanjelikalizmu.

Evanjelíkálna teológia sa zároveň otvára rôznym hermeneutickým možnostiam pri práci s biblickým textom. Hoci Písmo zostáva „norma normans“ a osoba Ježiša Krista zostáva centrom evanjelíkálnej teológie, niektorí evanjelíkálni teológovia používajú epistemologické východiská pri posudzovaní skúsenosti Ducha Svätého, pri štúdiu vlastnej tradície alebo vlastného bohoslužobného života. Ďalší evanjelíkálni teológovia sa usilujú o dialóg s kultúrou, v ktorej žijú, alebo pestujú postkritické prístupy k štúdiu biblického textu, prípadne rozvíjajú konštruktívnu misijnú teológiu.

Napokon možno konštatovať posun od dominancie reformovanej teológie v evanjelikalizme smerom k rastúcemu záujmu o luteránsku pietistickú teológiu. V súčasnosti nemožno poprieť rastúci význam obnovy cirkevného života pod vplyvom pietistických a letničných dôrazov. V dôsledku toho sa pre teológiu

stáva stále dôležitejším dôraz na teologickú interpretáciu vzťahu medzi Bohom a človekom skrze Ducha Svätého. To je priestor pre rastúcu teologickú spoluprácu evanjelíkálnej a protestantskej teológie aj napriek všetkému, čo z minulosti zafažuje ich vzájomný vzťah. ■

ZDROJE:

1. JOHNSON, Todd M.: *Evangelikale Bewegung*, IN: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4. vyd. zv. II, Mohr Siebeck, Tübingen, 1999, str. 1694-1696
2. FOSDICK, Harry Emerson: „Shall the Fundamentalists Win?“ *Christian Work* 102 (June 10, 1922): 716–722. IN *The Riverside Preachers*, Edited by Paul H. Sherry, New York: Pilgrim Press, 1978 str. 27-38
3. JOHNSON, Todd M.: *Evangelikale Bewegung*, str. 1696
4. *Z prehlásenia o viere WEA: „We believe ... in the Holy Scriptures as originally given by God, divinely inspired, INFALLIBLE, entirely trustworthy; and the supreme authority in all matters of faith and conduct...“* (www.worlddea.org)
Z prehlásenia o viere EEA: The divine inspiration of Holy Scripture and its entire trustworthiness and supreme authority in all matters of faith and conduct. (www.europeanea.org)
5. HOLMES, Stephen R.: *British and European evangelical theologies*, IN: *Cambridge Companion to Evangelical Theology*, ed. Larsen/Treier, Cambridge University Press, 2007, str. 241
6. JOHNSON, Todd M.: *Evangelikale Bewegung*, str. 1697
7. JUNG, Friedhelm: *Die deutsche Evangelikale Bewegung – Grundlinien ihrer Geschichte und Theologie*, Bonn (Verlag für Kultur und Wissenschaft), 2001, str. 33 – 50.
8. BAUER, Gisa: *Evangelikale Bewegung und evangelische Kirche in der Bundesrepublik Deutschland: Geschichte eines Grundsatzkonflikts (1945 bis 1989)*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2012, str. 41.
9. MALIAK, Jozef: „Modrý kríž“ a jeho najnovšia výbojná výprava, IN: *Cirkevné listy*, 1903, str. 25-27; BALCO, Ludovít: O Modrom kríži, IN: *Cirkevné listy*, 1934, str. 413-414 a 456-458; STRUHÁRIK, Juraj: *Modrý kríž a ev. luteránska cirkev*, IN: *Cirkevné listy*, 1937, str. 459-461; ORMIS, J. Vladimír: *K diskusii o sektárstve*, IN: *Cirkevné listy* 1943, str. 136-140.
10. ČIERNY, Ján: *Skúmanie duchov, Transciscus, Liptovský Mikuláš 1949*.
11. JUNG, Friedhelm: *Die deutsche Evangelikale Bewegung - Grundlinien ihrer Geschichte und Theologie*, Bonn (Verlag für Kultur und Wissenschaft), 2001, str. 178.
12. BAUER, Gisa: *Evangelikale Bewegung und evangelische Kirche in der Bundesrepublik Deutschland: Geschichte eines Grundsatzkonflikts (1945 bis 1989)*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2012, str. 67.
13. SCHEERER, Reinhard: *Bekennende Christen in den evangelischen Kirchen Deutschlands*
14. JOHNSTON, Robert, K.: *Evangelikale Theologie*, IN: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, 4. vyd. zv. II, Mohr Siebeck, Tübingen, 1999, str. 1699-1701
15. HANES, P.: *Duchovné prebudenie a spoločnosť. Banská Bystrica: Združenie evanjelíkálnych cirkví*, 2013

EVANJELIKALIZMUS A POSTMODERNA

TIBOR MÁHRİK

PhDr. Ing. Tibor Máhrík, PhD., DipTh., pôsobí ako kazateľ Cirkvi bratskej v Žiline a vysokoškolský pedagóg. Je predsedom správnej rady Wycliffe Slovakia, člen The Søren Kierkegaard Society a Hong Kierkegaard Library, USA. Prednáša a publikuje v oblasti etiky, filozofie a teológie.

Predstavuje postmoderna pre evanjelikálov hrozbu, alebo príležitosť? Majú v postmodernom svete evanjelikáli budúcnosť, alebo sú historickým (nepoužiteľným) artefaktom, odchádzajúcim zo scény? Má súčasný evanjelikalizmus čo ponúknuť spoločnosti? V čom by sa mal evanjelikalizmus učiť od postmodernity? Téma, ako vidieť, je rozsiahla. Pokúsme sa spolu nazrieť pod pokrievku.

Fenomén postmodernity

Pojem „postmoderna“ nie je zďaleka jednoznačný a v odborných kruhoch vyvoláva neustále polemiky a diskusie. Od čias, kedy ho prvýkrát v roku 1870 použil John Watkins Chapman, objavuje sa rôzne najmä v oblasti architektúry, umenia, literatúry a hudby už na začiatku 20. storočia. Vo filozofii sa však výraznejšie udomácnil najmä po roku 1960, a to v súvislosti s revolučnými pohybmi v Európe¹. Postmodernizmus označuje celý komplex úvah a tvrdení, ktoré považujú názory moderny a osvietenstva za prekonané a smerujú do priestoru „za“ ich hranice (*post=za*).²

Ako býva dobrým zvykom, každá minca má dve strany. Aj keď prevláda názor, že pojem „postmoderna“ je korektný a legitímny, ozývajú sa významné hlasy – napr. Noam Chomský³, podľa ktorého je postmodernizmus ako pojem nezmysel, keďže neprináša nič nové ani v analytickom, ani v empirickom poznaní. My o tom všetkom môžeme špekulovať, ako len chceme, uvažovať, analyzovať, kritizovať, ignorovať alebo odmietať, ale fenomén postmodernizmu je tu ako skutočnosť, ktorá nás ovplyvňuje a preniká našu spoločnosť, kultúru a myslenie viac, ako si možno uvedomujeme. A to najmä po roku 1989.

Fenomén evanjelikalizmu

Otázkam okolo evanjelikalizmu sa najmä v anglosaskom prostredí venuje veľká pozornosť. Dôvody sú pochopiteľné, veď evanjelikáli tvoria 40% zo všetkých kresťanov na Zemi⁴ a v niektorých krajinách aj jednoznačnú majoritu obyvateľstva. Väčšinou ide o krajiny v subsaharskej Afrike – USA sú až na 15. mieste. Ak sa pozrieme na tabuľky krajín s najnižším počtom evanjelikálov⁵, prevažujú arabské krajiny. Medzi nimi je prekvapujúco Slovinsko a Poľsko, ale márne by sme na veľkých mapách evanjelikalizmu sveta hľadali Slovensko.

U nás evanjelikáli tvoria výrazne menej ako 1% obyvateľstva. Na rozdiel napr. od USA, kde fungujú veľké organizácie združujúce evanjelikálov, kde sa organizujú rôzne konferencie evanjelikálov, prebieha vášnivý diskurz o témach doby a publikuje sa nespočetné

množstvo rôznej teologickej misiologickej, sociologickej a inej literatúry z evanjelikálnej perspektívy, na Slovensku je to inak. Prešlo takmer štvrtstoročie života v politickej slobode, a predsa neexistuje zjednocujúca platforma pre odborný diskurz evanjelikálov na Slovensku, ani pre spoločnú hlbokú duchovnú reflexiu cirkví, ktoré ich tvoria. Ani dve najvýznamnejšie inštitúcie – ZEC (Združenie evanjelikálnych cirkví) a EA (Evanjelická aliancia) – takúto úlohu, žiaľ, neplnia. Ich aktivity, ale aj rôzne iné (aj veľmi kvalitné) iniciatívy ostávajú izolované, zúfalo osamotené, bez záujmu a odozvy širšej kresťanskej verejnosti, bez hlbšieho prieniku do sekulárnej odbornej verejnosti.

Osobitným problémom je nejednoznačnosť a malosť evanjelikálnej entity⁶ na Slovensku, ako aj postupná fragmentácia ich vzájomných vzťahov, čo má nevídaný dopad na myslenie a správanie evanjelikálnych komunít s ohľadom na výzvy súčasnej spoločnosti. Bežný našinec nemá predstavu o mentálnej, sociálnej, kultúrnej a komunikačnej atmosfére zborov napr. Bill Hybelsa či Ricka Warrena s viac ako 23-tisíc členmi, ak celá Cirkev bratská má niečo viac ako 3-tisíc. Našinec o tom číta, počúva prednášky, ale netuší, v akom kultúrnom a politickom kontexte žijú a zvestujú evanjelium, aké teologické, prípadne etické témy riešia a najmä – prečo. Namiesto autentického porozumenia vlastnej situácie a hľadania biblických východísk pre riešenie reálnych domácich problémov, náš evanjelikál rozmýšľa o situácii v Chicagu, ale neanalyzuje javy vo svojom zbere, meste či spoločnosti.

Iní odmietajú taký „import“, ale zároveň zostávajú uzavretí v názoroch svojej malej skupiny a nezaujíma ich, čo sa deje v Amerike, ale ani to, čo sa deje v susednom zbere. A to je veľmi zlé. Chýba diskurz, sloboda prejavu sa, odvaha pomenovať problémy, nastoliť nepríjemné otázky. Akoby už rozprávky o kráľovských synoch, čo odišli do sveta hľadať múdrosť (a vrátili sa domov!), nemali v sebe hlboké poslanstvo.

Výzvy veľkého sveta

Veľký svet však – na rozdiel od malého – má potenciál veľké témy identifikovať, pomenovať a analyzovať,

a získané poznatky aplikovať v praxi. Pre nás je dôležité o tom vedieť, pretože sa skôr či neskôr objavia aj v našom malom svete. Môžu byť skryté, modifikované, inokedy zas úplne zjavné. Všimnime si aspoň tie hlavné.

Postmoderna odmieta modernistický koncept jedinej univerzálnej pravdy; namiesto toho sa rodí komplex právd, ktoré dokonca nemusia tvoriť koherentný systém tvrdení. V postmodernej spoločnosti je preto prirodzená koexistencia rôznych náboženstiev (náboženský pluralizmus) a vnímaní sveta (filozofický pluralizmus); dôraz sa kladie viac na rozmanitosť, nie na jednotu. Ako obhájiť v takomto prostredí evanjelické presvedčenie, že Ježiš Kristus je jediný Spasiteľ? O čo oprieť takýto univerzalistický nárok na pravdivosť evanjeliovej zvesti? Nemali by evanjelikáli ustúpiť od zvestovania Ježiša Krista ako jedinej cesty k Bohu a súhlasiť s tým, že bytostný problém človeka a jeho riešenie má aj iné legitímne interpretácie okrem judeo-kresťanstva?

Našincovi názov TNIV⁷ veľa nepovie, ale v americkom prostredí ide o významný konflikt v rodine evanjelikálov, ktorý kulminoval v roku 2005. Na opačných stranách názorového spektra sa ocitli osobnosti ako D. A. Carson a Craig Blomberg, ktorí preklad podporili, a R. C. Sproul a Wayne Grudem, ktorí preklad zásadne odmietli. Zdá sa, že na Slovensku nám tento typ problémov nehrozí, ale otázke ordinácie žien sa nevyhneme. Ako máme v dnešnej spoločnosti, kde ženy zastávajú špičkové posty na akademickom poli, v politike a v top manažmente, obhájiť/vyvrátiť názor, že sestry v Kristu nemôžu byť ordinované za kazateľky? Majú sa evanjelikáli na Slovensku otvoriť egalitárskemu alebo komplementárnemu pohľadu na rovnosť pohlaví? Aké dôsledky prinesie jedna alebo druhá voľba pre spoločnosť a dielo Evanjelia?

V teologických kruhoch západu (ale už aj na Slovensku) je horúcou témou teológia „Open Theism“. Ide o znovunastolenie historickej arminiánsko-kalvínskej kontroverzie, ktorá rieši vzťah všemohúcnosti Boha a slobody individuálneho človeka z pohľadu súčasného poznania. Clark Pinnock, výrazná osobnosť tohto smeru, zastáva názor, že ak má zostať sloboda človeka zachovaná a jeho vzťah k živému Bohu autentický, Boh nemôže predzvedieť ani predurčiť morálnu voľbu človeka, ale sa dobrovoľne vzdáva svojej potencie a budúcnosť tak zostáva ako otvorený systém s viacerými možnosťami. Budúcnosť nie je vopred určená, ale rodí sa z interakcie Boha a človeka. Intelektuálne špičky sa obávajú, že *Otvorený teizmus* so sebou prinesie spochybnenie základov historického kresťanstva a tradičného pohľadu na Boha. Môžeme sa preto pýtať, aké je porozumenie v našom evanjelickom prostredí v otázke istoty spásy, resp. istoty nádeje spásy? Nepochádza k nebezpečnému redefinovaniu podstaty evanjelia s odklonom od kristocentrizmu? Alebo sú

tieto otázky, podobne ako existencia pekla, irelevantné a treba sa nám namiesto problému „raz“ zamerať na problém „dnes“?

Postmodernizmus úzko súvisí so supertechnológiami, ktoré otvorili mnohé etické otázky. Aký postoj zaujať k embryonálnemu výskumu? Čo s genetickým inžinierstvom? Máme podporiť klonovanie? Má Biblia čo povedať k etickým výzvam, ktoré nastoluje kyberrealita a sociálne siete? Ukazuje sa, že v súčasnosti sa vynárajú hlboké otázky, čo vytvára priestor pre komunikovanie Biblickej perspektívy. Kto ju bude komunikovať v profesionálnych kruhoch? O akú „Biblickú perspektívu“ pôjde, keď niektorí považujú Bibliu za bezchybnú, iní za neomylnú a ďalší len za naratívny príbeh spásy ľudstva, prípadne za knihu plnú mýtov a metafor, ktoré nemajú historické ukotvenie?

Na zásadný problém evanjelického kresťanstva upozornil aj mladý kazateľ John Dickerson⁸, podľa ktorého rok 2012 možno považovať za „rok kolapsu amerického evanjelikizmu“. Podľa neho si evanjelikalizmus stále neuvedomuje, že je v príkrom rozpore s mainstreamovou kultúrou. Namiesto prostredia prijatia, atmosféry milosti a lásky ponúka komunitu s postojom militantnej nadradenosti v úlohe záchrancu, sudcu a vykonávateľa spravodlivosti v morálke. Chýba reálna nádej pre zranených ľudí, skúsenosť odpustenia voči tým, ktorí zlyhali. Zbory nedokázali odreflektovať radikálne zmeny v spoločenskej klíme krajiny. Nečudo, že z nich odchádzajú tisíce ľudí a mladá generácia odmieta počúvať správu evanjelia a veriť Biblii. Podobne to vníma Mark Noll, ktorý v roku 1995 (*The Scandal of the Evangelical Mind*) a potom znovu v roku 2011 (*Jesus Christ and the Life of the Mind*) vytýka evanjelikálovi, že im chýba „odvaha používať rozum“ pri kritickej reflexii subkultúry, v ktorej zostávajú udržení. Najväčší problém vidí v tom, že „doktríny predurčujú závery akademického diskurzu“, preto k skutočnej „reformácii“ nemôže dôjsť. Ak evanjelické hnutie zostane definované ako teologická obrana a nepretransformuje sa do hnutia, ktoré bude otvorené voči teologickým zmenám, „škandál evanjelického myslenia“ bude pokračovať a s ním aj úpadok evanje-

likalizmu. Aj špičkoví intelektuáli ako Carson, Piper, Wells, Taylor, Baucham, Driscoll a Keller v knihe *The Supremacy of Christ in a Postmodern World* otvorene hovoria o kríze evanjelikalizmu a neschopnosti duchovných komunít osloviť poslástvom evanjelia súčasnú spoločnosť, preniknutú sekulárnym humanizmom. Zároveň však poukazujú na Pána Ježiša Krista ako jediné riešenie a na Bibliu ako spoľahlivý prameň obživenia, ktorého životodárnu silu je potrebné priniesť prázdnotou a smädом vyprahnutému postmodernému svetu tak, ako nikdy doteraz. Nesmieme však s ním splynúť v mene kontextualizácie, ani z neho zutekať v mene zachovania čistoty viery, čo oboje sa úspešne deje. Treba byť soľou a svetlom.

Výzvy malého sveta

Prvým problémom evanjelikalizmu na Slovensku je jeho (ne)veľkosť. Denominácie po rokoch, v ktorých obstáli voči totalite, v prostredí slobody paradoxne stagnujú – sociologicky, kultúrne a myšlienkovy. Viac ako problém identity evanjelikála či pravidiel vykladáckého kázania riešia zbory zápas o svoje prežitie. Nemožno sa tomu čudovať. Osobnosti, ktoré by pochádzali zvnútra takýchto komunít a svojím obdarovaním by prekračovali zaužívané rámce myslenia, liturgie a organizácie zborového života, sú výnimkou. Zdá sa, že spoločnosť väčšinou nie sú otvorené zmenám. Sú nastavené prežiť, nie rásť. Neuvedomujú si však, že prežijú len vtedy, ak porastú.

Ak prichádzajú výrazné osobnosti „zvonka“, nezriedka majú tiež problém. Jednou z príčin je sociologické dedičstvo totality – štyridsaťročná hermetická uzavretosť zborov, čo spôsobilo silné rodinné prepajenie vo vnútri komunít naprieč generáciami. Rodové klany majú v zboroch ešte aj dnes svoj neprehliadnuteľný vplyv. O čosi lepšie je to vo väčších mestách, kde migrácia a nárast počtu obyvateľstva tvorí aj pozitívny faktor. Rastúcich alebo nových zborov, ktoré do 10 rokov nezahynuli, je však žalostne málo. A keď už sú, namiesto povzbudenie a podpory nezriedka vzbudia nedôveru ostatných a väčšinou dostanú označenie „fundamentalisti“ od jedných alebo „liberáli“ od druhých. Nedá sa vylúčiť, či aj nie oprávnene, ale to má ukázať otvorený dialóg a odborná diskusia, čo väčšinou absentuje.

U evanjelikálov je zjavná absencia sebadôvery a odvahy evanjelizovať. Prienik evanjelia do spoločnosti už dlhodobo nie je v popredí záujmu. Akoby Biblia – zjavené Slovo od Boha – už nebola v epicentre procesov poznávania a živý Boh stratil svoju moc, majestáť a slávu. Situácia je zaujímavejšia o to viac, že priznať sa k evanjelikálnemu pôvodu v prostredí určovanom majoritnou cirkvou nie vždy prináša pozitívnu odozvu okolia. Navyiac v rámci ekumény je veľmi zriedkavý otvorený dialóg o tom, v čom sú evanjelikáli s katolíkmí zajedno a v čom sa zásadne rozchádzajú. Koreňový systém vedomia vlastnej identity evanjelikalizmu vysychá. Jadro problému je však inde – ide o štýl a spôsob života, nie o názor alebo správne odpovede. Byť soľou, ktorá sa v prostredí stráca a svetlom, ktorého odlišnosť od okolia zostáva.

Postmoderna má rada príbehy. Kresťanstvo jeden skvelý ponúka. Postmoderna preferuje zážitok. Duch Svätý je pripravený konať. Postmoderna spochybňuje tradičné odpovede. Biblia ponúka novú istotu v staré pravdy. Postmoderna volá po autentických vzťahoch v malých komunitách. Nič lepšie, ako spoločenstvo skutočne veriacich, na zemi neexistuje. Postmoderný človek hľadá jednotu, obraz celku, ktorý sa v rozmanitosti stráca. Hľadá uzdravenie svojej existenciálnej neurózy. Trojjediný Boh preniká svojím svetlom skrze Krista aj túto stránku existencie jednotlivca a zachraňuje ho. Dnešná doba je nádherná a prajná. Je rovnakou súčasťou času milosti, ako obdobie baroka či komunizmu. Postmoderní ľudia tu sú. Sú tu aj evanjelikáli? ■

ZDROJE

1. *Ide o myšlienkové a spoločenské pohyby, ktorých vrcholom bola Sociálna revolúcia vo Francúzsku v r. 1968 a v Československu Pražská jar.*
2. Douglas Groothuis v diele *Truth Decay* (s. 40-41) definuje postmodernizmus ako odmietavú reakciu na osvietený scientizmus (všetky pravdy musia byť vedecky dokázané), modernistickú nadvládu racionalizmu a optimistický mýtus o ľudskom pokroku. V dôsledku toho je pravda vnímaná len ako prázdny koncept na uplatnenie politickej moci a nadvlády. Pojem objektívnej pravdy je preto irelevantný, keďže nemá výpovednú silu o skutočnosti ako takej, ale je len vyjadrením subjektívnej skúsenosti. Racionálne analýzy a zdôvodnenia ustupujú zážitkom a pocitom. Aj preto je téma „pocitu viny“ dnes menej výrazná, ako kedysi.
3. Špičkový logik, lingvista a filozof pôsobiaci na MIT.
4. Podľa Pew Forum on Religion and Public Life z roku 2011.
5. www.operationworld.org/hidden/evangelical-population
6. *Myslíme tým nielen cirkvi, tvoriace ZEC (BJB, CB, ECM, AC), ale tiež rôzne nezávislé duchovné spoločenstvá, ktoré svojim obsahom možno považovať za evanjelikálne.*
7. *Today's New International Version – preklad Písma do súčasného jazyka, v ktorom sa zohľadňovala genderová neutralita, kritériá politickej korektnosti a myšlienky feminizmu. Oponenti vymysleli na adresu projektu protagonistov posmešný slogan – Today's New International Perversion.*
8. www.theblaze.com/stories/2012/12/17/is-the-death-of-evangelical-christianity-imminent-5-monumental-issues-facing-the-movement/

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. R. O. Olson: *Evanjelikálové, Návrat domů, Praha 2012.*
2. J. Piper & J. Taylor: *The Supremacy of Christ in a postmodern World, Crossway Books, Wheaton 2007.*
3. D. Groothuis: *Truth Decay, IVP 2000.*
4. M. B. Penner: *Christianity and the Postmodern Turn. Brazos Press, 2005.*

(Prispevok je súčasťou projektu VEGA 1/0144/13: *Znaky a významy hodnôt.*)

VITAJTE V SOČI! AK PRÍDETE, ZABIJEME VÁS!

BOHUSLAV
PIATKO

Viem. Tento titulok je absurdný. Je na hlavu postavený, hore nohami. Navzájom sa tie dve vety predsa vylučujú – veď nemôžete dakoho srdečne vítať a zároveň sa mu vyhrázať, že mu ublížite. Nejde o námet na hororový film, ide o olympiádu. O športový vrchol sveta. O naplnenie sna každého športovca. Veď na olympiádach plece pri pleci súťažia aj športovci krajín, ktoré vedú medzi sebou vojny. Zakladateľ novodobých OH barón Pierre de Coubertin v roku 1894 rozšíril ideu antickej oslavy telesnej krásy o myšlienku rovnoprávnosti všetkých bez ohľadu na rasu, politické či náboženské ctenie na princípoch demokracie a internacionalizmu. Dal olympiáde do vienka radosť z priateľských súťažení, (nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa), kde výhra je len bonus, čerešnička na torte. Dokonca bez nárokov na finančné odmeny. My starší si ešte pamätáme, že na olympiádach ešte koncom minulého storočia nesmeli štartovať profesionálni športovci.

A dnes je všetko hore nohami. Pred očami športovcov sú balíky peňazí... stratili sa súťaže národov a štáty reprezentujú cudzinci. Svetové médiá sa nezaobierajú tým, akí špičkoví športovci budú súťažiť, ale tým, ktorí svetoví politici na hry prídu a ktorí ich budú bojkotovať. Čo tam po amerických, nemeckých, francúzskych športovcoch, keď tam nebude Obama, Merkelová či Hollande...

Čo tam po športovom súťažení – treba ukázať, koľko peňazí na to dáme. Ukázať svetu, že na to máme, aj keby sme mali zomrieť od hladu. 51 miliárd dolárov je suma, ktorú si bežní smrteľníci ani nevedia predstaviť. A to že sa niekto vyhráza ohrozením životov športovcov? Čo na tom – dáme ďalšie 2 miliardy na ich ochranu. Budú súťažiť pod ochranou samopalov, rakiet, bombardérov... Pod ochranou 50-tisícovej armády po zuby ozbrojených elitných jednotiek... čo vychádza 9 ozbrojencov na jedného športovca. To bude radosť...

Olympiáda je biznis, píše svetové (i slovenské) médiá. Olympijské idey sú postavené na hlavu. Vo svete, ktorý ju produkuje, nemôže byť iná. Je len uzatvorením kruhu, v ktorom je všetko postavené na hlavu. Hoci v kruhu to vyzerá, že je všetko ako má byť. Aj malý školák vie, že kruh hore nohami postaviť nemožno.

Olympijské kruhy, sa však na hlavu obrátiť dajú.

P. S. Tieto riadky píšem deň po veľkolepom slávnostnom otvorení ZOH v Soči. Verím v silu modlitby.

Verím, že keď budete čítať tieto riadky, budú za nami ďalšie úspešné olympijské hry, ktoré aspoň športovci naplnili zápolením v duchu olympijskej myšlienky, bez politiky a násilia. ■

HEJCE 2014

Príhovor generálneho duchovného EPS
pplk. Mgr. MARIANA BODOLLÓ
dňa 19.1.2014 v Hejciach

Foto: ROBERT ŠEREŠ

„Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ Mt 25, 40

Ani po ôsmich rokoch nedokážeme poctivo zodpovedať na otázku, prečo sa to muselo stať. Prečo zahynulo 42 vojakov? Tesne pred stiskom rúk so svojimi drahými, objatím s mamami a manželkami, pred dotykom s rodnou hrudou. Túto odpoveď preto nechajme na teraz Tomu, ktorý raz bude súdiť živých aj mŕtvych.

No jedno predsa vieme. Ak tu aj bolo veľa bolesti, utrpenia a príliš veľa smrti, ktorá sa dotýkala všetkých nás, uprostred toho všetkého predsa len bolo cítiť to Božie – ja som s Vami.

„Ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta.“ Mt 28, 20

Aj v tom utrpení, prázdnote a bolesti, ktorá ostala v rodinách po zosnulých. Bol tu Boh a pôsobil aj vtedy cez ľudí, ktorí zmiernovali bolesť, stáli pri pozostalých, pomáhali im aj celému štábu vojakov a záchranárov ako zo Slovenska, tak aj z Maďarska...

Dodnes sa mi tlačia do očí slzy, keď si spomeniem na reportáž maďarskej televízie, ako sa pýtala staršieho manželského páru, ktorý priniesol jedlo a teplý čaj v termoskách počas tej studenej januárovej noci ľuďom zo Slovenska: prečo sa tak o nich starajú? A oni s plačom odpovedali: ako by sme sa nemali? Veď to je, akoby to boli naši chlapci... Toto bolo jasné posolstvo celému svetu o tom, že pomoc blízkym nepozná hranice.

...mne ste učinili. Starali sa nielen počas tej tragickej noci, no snažia sa uchovať živú spomienku – aby nezapadla prachom – udržiavaním miesta udalosti, ktoré ročne navštíví okolo 15 000 ľudí. To si zaslúži úctu aj vďaka.

Prosme Všemohúceho, aby už nedopustil podobné nešťastie, ale aby obrátil na nás všetkých svoju láskavú tvár a odpočinutie večné dal tým, ktorí začali snívať pred ôsmimi rokmi. Amen. ■

„Láska je najuniverzálnejšia, najobjavuhodnejšia a najtajomnejšia z kozmických energií.“ Pierre Teilhard de Chardin (1881–1955), francúzsky filozof, paleontológ, geológ, antropológ a jezuita, sa zapísal do dejín vedy a filozofie ako kontroverzný mysliteľ. Získal uznanie odborných kruhov, stratil dôveru cirkevných špičiek, aj keď sa snažil spojiť vieru s vedou. Jedni mu otvárali dvere, druhí mu zakázali verejné, vedecké a pedagogické funkcie. Po jeho smrti boli z duchovných inštitúcií stiahnuté všetky jeho diela. Najviac polemik vyvolal dielom *Ludský fenomén*. Problematické bolo nielen jeho vysvetlenie pôvodu hriechu v rámci vývinového procesu, ktorým nahradil akt stvorenia, ale tiež „bod omega“, ktorý tvorí vyústenie dejinných procesov divinizácie sveta a stotožnil ho s Bohom. K čiastočnej rehabilitácii došlo po II. Koncile a najmä vplyvom Benedikta XVI: „*Pripomínajúc epištolu Efežanom a Kološanom, Teilhard nazerá na Krista ako na energiu, ktorá smeruje k Noosfére a nakoniec obsiahne všetko „v plnosti“.* Z toho Teilhard vychádzal, keď dáva nový význam kresťanskej bohoslužbe: *premenená hostia je tou anticipáciou transformovanej a zbožštenej hmoty v kristologickej „plnosti“.* Podľa jeho názoru *eucharistia poskytuje pohyb kozmu týmto smerom; ide o očakávanie tohto cieľa a zároveň aj úsilie smerom k nemu.*“ (Joseph Ratzinger: *The Spirit of the Liturgy*)

T. Máhrík

TEILHARD DE CHARDIN, PROROK KRISTA VŽDY VÄČŠIEHO

ŠTEFAN ŠROBÁR

Vývoj – je to teória, systém alebo hypotéza? Nie, je to oveľa viac. Je *všeobecnou podmienkou*, ktorej sa budú musieť podvoliť a prispôbiť všetky teórie, všetky systémy, všetky hypotézy, aby boli mysliteľné a správne. Je to *svetlo*, ktoré osvetľuje všetky fakty a ktoré musia sledovať všetky línie. (P. Teilhard de Chardin)

Odhalenie evolúcie

Charles Darwin rozvinul v polovici 19. storočia myšlienku *evolúcie* všetkého živého, a tak v zásade urobil problematickou tradovanú predstavu o *konštantnosti* druhov, stvorených Bohom. Mohlo by sa to formulovať tiež takto: „*Viera v stvorenie sa týka rozdielu medzi niečím a ničím a idea vývoja rozdielu medzi niečím a niečím iným. Stvorenie charakterizuje bytie ako celok, ako bytie odvodené od iného; vývoj naproti tomu popisuje vnútornú stavbu bytia a pýta sa na špecifické 'odkiaľ' jednotlivých existujúcich skutočností.*“ (J. Ratzinger) Človek zrejme nemohol chápať evolúciu bez toho, aby do istej miery necítil, ako ho dvíha. Na to poukázal už Darwin. Myslenie preto nepatrí k evolúcii ako anomália či ako epifenomén. Evolúcia vesmíru má *absolútny zmysel*, ktorý smeruje *k duchu* a ešte viac zdôrazňuje finalitu (zameranosť na cieľ, na účel), ktorej je striktné podriadená evolúcia. „Z (...) reality evolúcie a primátu ducha bezprostredne vyplýva, že *vysvetlí tvárnosť sveta znamená vysvetliť genézu ducha.*“ Podľa výstižných slov Juliana Huxleya „*človek zisťuje, že je len evolúciou, ktorá sa začala sama uvedomovať.*“

Na ceste evolúcie sa objavuje človek

O človeku Teilhard hovorí, že „*vstúpil do sveta bez hľuku.*“ Taký vstup do sveta podľa základných myšlienok *evolúcie* naznačuje, že už nemožno čítať príbeh knihy *Genezis* o pôvode človeka ako priamy opis toho, čo sa stalo. A Teilhard dodáva: „*Kráčal tak ticho – prezradený kamennými nástrojmi, ktoré pretrvali –, že pokrýva Starý svet. Začíname už vnímať jeho prítomnosť od Mysu dobrej nádeje až po Peking. Celkom iste už rozpráva a žije v tlupách. Pozná oheň.*“ Ba ešte viac, uznáva

Teilhard: Tento človek je celý „*zástup.*“ „*Prvý človek* je len *množstvo*, nemôže to byť inak; jeho mladosť možno počítať na tisíce rokov.“ Vedecká poctivosť Teilharda zaväzuje, aby bezprostredne pripomenul evidentný fakt, ktorý však nezodpovedá doslovnému textu knihy *Genezis*: „*V hĺbke vekov, kam situujeme hominizáciu, sú prítomnosť a pohyb jediného ľudského páru pre náš pohľad pozitívne neuchopiteľné, neodhaliteľné, a to aj pri silnom zväčšení.*“ Moderná prírodoveda sa pokúša rozriešiť otázku o pôvode ľudstva. Pritom sa pri pohľade na minulosť vynorilo dvojaké ponímanie: *monogenizmus* alebo *polygenizmus*. Môže sa monogenizmus s istotou zdôvodňovať z textu knihy *Genezis*? Dôležité miesto, ktoré sa toho týka, hovorí takto: „*Na to Boh povedal: Urobme ľudí na náš obraz a podľa našej podoby. Nech vládnu...*“ (Gn 1, 26) Treba si všimnúť, že v pôvodnom hebrejskom texte sa hovorí „*ľudia*“, a nie ako je obvyklé: „*Urobme človeka!*“. Celá správa rozpráva o *stvorení druhov*, nie jednotlivých individuí. Biblická správa o stvorení sa prikláňa skôr k polygenizmu než k monogenizmu. Úloha Adama a Evy je v dejinách *reprezentatívna*, to znamená: tak koná *človek*. Tá istá vedecká poctivosť prinútila Teilharda poprieť, že hriech ako duchovná skutočnosť bol priamou príčinou *biologickej smrti*. Píše: „*Oveľa skôr než človek bola na Zemi smrť. A v hĺbkach nebies, ďaleko od akéhokoľvek morálneho vplyvu Zeme, je tiež smrť.*“ Evolúcia v sebe zahrňuje prirodzenosť smrti. Teilhard na základe *prirodzenej samozrejmosti fyzickej smrti* pre človeka vyvodil nové dôsledky v súvislosti s *prvotným hriechom* a s miestom *Vykúpenia*. V konfrontácii s prvotným hriechom píše: „*Vinu par excellence nemôžeme hľadať v minulosti a domnievať sa, že sa jej dopustilo ľudstvo pri svojom prvom nesmelom tápaní. Nemali by sme ju hľadať skôr v dobe, kedy sa ľudstvo, dokonale si vedomé svojich síl, rozdelil na dva tábory: pre alebo proti Bohu?*“ Hriech „*prvých ľudí*“ nespočíval v tom, že chceli „*byť ako Boh*“ – lebo byť podobný Bohu je založené už *v stvorení* človeka na Boží obraz. Hriech spočíval v tom, že ľudia chceli „*byť ako Boh*“ *hneď*, bez cesty za ním, bez poslušnosti Bohu. Tým

bol v základe narušený vzťah medzi človekom a Bohom – *vzťah rozhovoru*. Obsah pravdy o prvotnom hriechu treba teda vidieť v skutočnosti *disproporcie* medzi tým, čím sme a tým, čím by sme mali byť a čím – ako vieme zo Zjavenia – aj budeme. Prvotný hriech by sme mohli azda najvýstižnejšie nazvať ako *ľudskú sebareflexiu nehotovosti a nepostačiteľnosti*. Môžeme ho definovať ako *výraz disproporcie medzi nedovršenosťou našej a existencie a jej dovršením*.

Vychádzať od Krista, nie od Adama

Keď začneme hovoriť o Kristovi a o Vtelení, vyskytne sa ťažkosť. Prečo? Nepochybne preto, že Teilhard premiestnil ťažisko Vtelenia od púheho vykúpenia hriechov k samotnému *stvoriteľskému* činu a *vyvoleniu* v Kristovi „ešte pred stvorením sveta“ (Ef 1,4). Čo teda Teilhard vlastne hovoril? V zásade toto: *vtelený* Kristus je Stredom vesmíru, ktorý sa vďaka Božiemu stvoriteľskému zámeru nemôže bez Krista zaobiť. Prečo? Práve vzhľadom k úlohe, ktorú umožňuje uvažovanie o *evolúcii* objaviť v Tom, ktorý môže byť legitímne videný v obrysoch bodu *Omega*. Vo vede sa termín *evolúcia* vzťahuje k vývoju druhov. U Teilharda toto slovo zahrňuje kozmos, všetko živé i ľudí a označuje *empirickú modalitu stvorenia*. Omega nie je pre Teilharda nič iné, než postava alebo symbolické označenie *Boha Zjavenia*, tušeného skrze duchovnú dynamiku evolučne konštituovaného sveta. Posledné písmeno gréckej abecedy označuje u Teilharda obvykle *Krista* vo vzťahu k evolúcii, ako sa evolúcia vzťahuje k nemu pre svoje *završenie*. „*Pretože je Kristus Omega (to znamená, že má úlohu stredu a konca), je vesmír fyzicky presiaknutý až k samému jadrú vplyvom jeho prirodzenosti, ktorá je nadľudská.*“ Podľa Teilharda sa Kristus svojím Vtelením vzťahuje najprv k identite človeka vo vesmíre, aby ho Božský prijal bez toho, aby bol z Kristovho diela odsunutý jeho *vykupiteľský* rozmer. Ale skutočnosť, že Boh prijal v Kristovi človeka a svet, sa neuvádza do pohybu výlučne a najprv hriechom, ale skrze *Božiu lásku*, ktorá sa prejavila v Kristovi *na počiatku* celého stvorenia. Preto mohol Teilhard napísať: „*Vykúpenie (lebo Kristus je skutočne Vykupiteľ) mohlo preniknúť látkou vesmíru (...) jedine tak, že sa najprv rozpustilo v hmote, aby sa z nej potom znovu zrodilo. Skromnosť a nepatrnosť Krista v jasliach (...) je predovšetkým vysvetlením zákona zrodzenia a potom znamením Ježišovej trvalej vlády nad svetom. Práve preto, že sa Kristus 'zastepil' do hmoty (ako prvok sveta), je už neodlučiteľný od rastu ducha, natoľko vrytého do viditeľného sveta, že ho v budúcnosti už nemožno*

zo sveta odstrániť, lebo by boli otrásené základy vesmíru.“ Kristovo *vzkriesenie* nie je len udalosť okamžitá a apologetická – ako individuálna odmena za hrob. Vzkriesenie je úžasná udalosť *kozmickeho* dosahu. Označuje prevzatie funkcie Kristom ako *Stredom* vesmíru. Rozpäl sa až do nebies, ale najprv sa dotkol hĺbky zeme.

Význam pre súčasnosť

„Teilhardova duša je dušou *chodca*. V tom je základný rozmer jeho bytia,“ – hovorí vo svojej biografii Edith de la Héronniere. A dodáva k tomu slová samotného Teilharda de Chardin: „*Svet môžem pochopiť a zachrániť len tí, ktorí nemajú kde hlavu skloniť.*“ Teilhard bol tiež mužom vášne. Vášne poznania v tomto svete, „ktorý bol jeho laboratóriom“ a v ktorom ho počúvala celá vedecká obec. Jeho brat Gabriel napísal v roku 1923 vo svojej *Knihe rozumu* tieto slová: „*Pierre získal vďaka svojim objavom veľký ohlas. Ale ako málo je tých, ktorí tušia, že majstrovstvo jeho myslenia nie je v geológii, ale je to ambícia ukázať Krista vo svete. Táto úloha je veľmi citlivá (...). A pritom je to nádherná úloha a pre našu dobu nevyhnutná.*“ Aj my sa nachádzame v kultúrnom vývoji a hľadáme svoju identitu. Prečo by sme v Teilhardovi nemohli vidieť niekoho, kto síce nemá pripravenú hotovú odpoveď na všetko, ale prináša *inšpiráciu*? Jeho myslenie nie je systém, ale inšpirácia. Je v ňom totiž niečo *prorocké* – a to prorocké „v spore“. Mohli by sme zhrnúť štýl a elán tohto muža obdivuhodnými slovami, ktorými krátko pred svojou smrťou zhrnul zmysel svojho života: „*Idem k Tomu, ktorý prichádza.*“ ■

Literatúra

1. Adamek, J.: *Výklad prvých tří kapitol Geneze*. Praha: Česká katolícká charita, 1970, s. 26.
2. *Aktuálne filozofické a teologické otázky. Kresťanstvo a evolúcia*. Bratislava: súkromné vydanie, 1970, s. 9, 69.
3. Balabán, M.: *Hebrejské človekosloví*. Praha: Herrmann & synové, 1996, s. 90.
4. de Chardin, P. T.: *Odhalenie evolúcie*. In: *Eudstvo ako jav*. Bratislava: súkromné vydanie, 1968, s. 276-283.
5. Lápplé, A.: *Úvod do Starého zákona*. Praha: Česká katolícká charita, 1972, s. 53.
6. Martelet, G.: *Teilhard de Chardin, prorok Krista vždy väčšieho*. Olomouc: Nakladateľstvi Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2012, s. 18-20, 32-34, 36, 67-69, 70, 236-237.
7. Ratzinger, J.: *Viera v stvorenie a evolučná teória*. In: *Aktuálne filozofické a teologické otázky. Kresťanstvo a evolúcia*. Bratislava: súkromné vydanie, 1970, s. 22-24.

Mgr. Ing. ŠTEFAN ŠROBÁR, CSc. (1945)

Po absolvovaní Agronomickej fakulty (odbor fyto technický) VŠP v Nitre (1970) vykonal vedeckú aspirantúru na SAV, kde získal vedeckú hodnosť kandidáta vied a pracoval v obore ochrany rastlín. Absolvoval tiež štúdium teológie (1994) na katolíckej teologickej fakulte UK v Bratislave. V súčasnosti sa venuje prednáškovej a publikačnej činnosti v oblasti environmentalistiky, filozofie a teológie. Žije v Bratislave.

Možno si naši čitatelia občas všimli, že s časopisom *Evanjelický východ* (EV) sme si vymieňali príspevky. Koncom minulého roka sme sa so šéfredaktorkou EV **Emíliou Mihočovou-Kmecovou** dohodli na pravidelnej výmennej spolupráci. Veríme, že príspevky z EV obohatia náš časopis (širšie autorské a redakčné zázemie) a našich čitateľov a naopak, príspevky z *Dialógu* prinesú čitateľom EV iné pohľady na život v našej cirkvi. Prijmite to, prosím, ako obojstrannú snahu o napĺňanie ekumenických myšlienok v praxi. (**Bohuslav Piatko**, šéfredaktor)

SEDEM STATOČNÝCH

ZUZANA ALILA PONGEN rod. KOVALČÍKOVÁ
(Po skončení štúdia na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre pracovala vo výskumnom ústave vo Vysokých Tatrách. Už počas štúdia túžila ísť na misiu do Afriky. Zapojila sa do poľnohospodárskeho projektu Farming God's Way (Farmárčenie Božím spôsobom), zameraného na pomoc drobným roľníkom, v rámci ktorého pôsobila na farme Kalungu v Zambii.)

Mnohí z vás si iste pamätajú komédiu „*Bohovia sa museli zblázniť*“. Do mierumilovnej dedinky v púšti uprostred Afriky zabľúdi flaša Coca-Cola a život jej jednoduchých obyvateľov už nikdy nebude ako predtým. Maličký Krovák a jeho deti zažívajú veci, ktoré boli po mnohé generácie pre ich kmeň veľkou neznámou: vidia na oblohe lietadlo, zoznámia sa s bielym človekom, spadnú do cisterny s vodou a po prvýkrát je celé ich telo ponorené vo vode, vozia sa na džipe, vidia zbrane, fotoaparát a iné vymoženosti západnej civilizácie. V jednej z častí sa hlavná postava dostane do New Yorku a ja si pamätám, ako mi ho bolo nemsierne ľúto, keď sa ocitol v obrovskom nákupnom centre a bál sa naskočiť na eskalátor. A všetci na neho pozerali a smiali sa mu, resp. sáčali do neho a ignorantsky ho obchádzali; a život bežal akoby nič a on tam len stál a stál s nohou už-už na prvom z pohyblivých schodov...

Ťažko je nám vcítiť sa do vnímania takéhoto človeka (áno, na našej planéte je ešte stále mnoho rôznych zabudnutých kmeňov – dovoľm si dokonca tvrdiť, že ich je ešte viac ako nás, kmeňov „vyspelých“). Aké by to bolo vidieť západný svet jeho očami? Vnímať zvuky veľkomesta jeho sluchom, ochutnať po prvýkrát zmrzlinu?

V júli tohto roka vyslala naša misijná organizácia do Juhoafrickej republiky (JAR) siedmich mužov z kmeňa Lamba (Zambia). Sú to muži, ktorí pri našom tréningovom centre pracujú už roky. Máme s nimi vybudované priateľské vzťahy. Niektorí z nich pracujú u nás na farme, iní pomáhajú pri stavbe budov. Sú to spoľahliví, verní ľudia, ktorých moc evanjelia Ježiša Krista pretvorila a ktorí Mu verne slúžia spolu so svojimi rodinami. Naša organizácia ich vyslala do JAR z viacerých dôvodov: ocenenie ich dlhoročnej spolu-

práce, poďakovanie za ich podporu a vernosť, umožnenie navštíviť iné farmy a stavebné projekty, aby sa tak mohli učiť a vidieť veci z inej perspektívy, dať im možnosť svedčiť o svojom živote so živým Bohom aj v inej krajine. Celé prípravy boli vzrušujúce! Pán Boh sa k tomuto projektu priznal a všetko sa obišlo bez prekážok. Hoci títo muži nie sú až tak úplne „z praveku“ ako náš horespomenutý filmový hrdina, priala som si byť malou muškou na ich pleci a vidieť všetky ich prvotné reakcie. Hoci používajú mobily, ďalšia iná elektronika je pre nich veľkou neznámou. Hoci vedia cestovať autobusom, nikdy neprešli viac ako len pár desiatok kilometrov od svojej dediny. Hoci sa priatelia s bielymi ľuďmi a hovoria plynule anglicky, nikdy nevycestovali do zahraničia. Hoci používajú peniaze, nikdy nefungovali s inou menou...

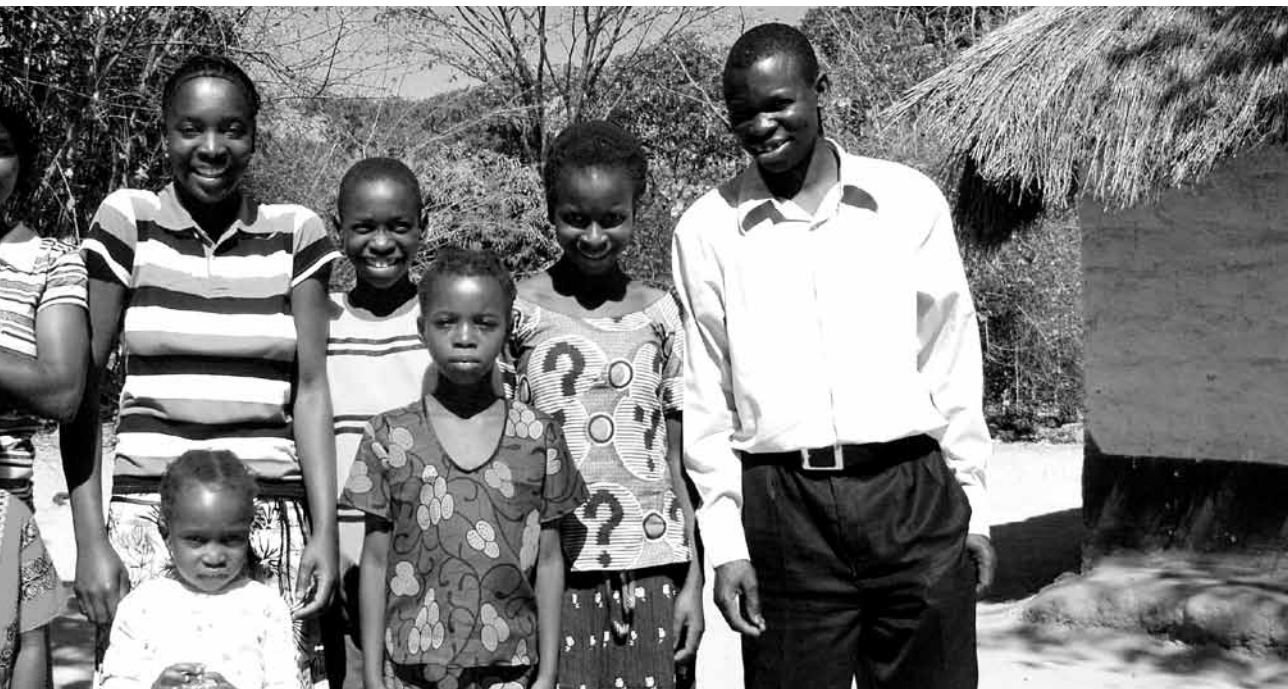
Ich cesta autobusom do JAR trvala 5 dní a potom opäť 5 dní späť do Zambie. V JAR sa zdržali dva týždne, navštívili rôznych ľudí v ich rodinných domoch, zhliadli farmy a ovocné sady, po prvýkrát videli oceán, akvárium morských živočíchov, vínnu sad, vínnu pivničku, reštauráciu, vyštverali sa na vysokú horu, prešli hranicami dvoch štátov, jedli neznáme jedlá a pili neznáme nápoje.

Po návrate sme mali možnosť počúvať ich dojmy a zážitky a ja som sa rozhodla sa o niektoré z nich s vami podeliť.

Peter: „Keď sme prešli hranicu, bol som prekvapený, že môj mobil už nefunguje. Až neskôr mi niekto vysvetlil, že v inej krajine je iná sieť.“

Robert: „Všimol som si, že v JAR ľudia dbajú o hygienu na záchodoch. Všetko je čisté – nemal by som problém tam aj jesť.“

Elijah: „Videl som, ako tí ľudia tvrdo pracujú, nie ako my tu... Oni ozaj tvrdo pracujú.“

Robert: „Ludia tam myslia na svoje deti, na ďalšie generácie. To ma dostalo. My žijeme pre prítomnosť, pestujeme zeleninu, lebo kým by sme mali ovocie z ovocných stromov, to už by sme boli dávno mŕtvi. No tam? Navštívili sme ovocný sad, vlastník bol okolo 40-tych, v mojom veku. Sad mu zanechal jeho otec, ktorý ho zdedil po svojom otcovi, akurát oslavovali 100 rokov od jeho založenia. On teraz môže profitovať z toho, čo mu zanechali jeho predkovia. No čo nechávame našim deťom my? Nič. Takéto zmýšľanie v Zambii nenájdete, toto úplne zatriaslo mojím doterajším uvažovaním.“

Peter: „Nadchla ma príroda, variabilita Božieho stvorenia. Videli sme oceán, ochutnal som vodu, bola slaná. Doniesol som si domov piesok v malej škatuľke, aj vodu vo fľaši, aby som to ukázal žene a deťom. Videli sme stvorenia, o ktorých sa vám ani nesníva – neviete, či je to zvierat alebo kvet! (pozn.: medúza) Boh je taký kreatívny – videli sme úplne iné stromy, úplne iné zvieratá či buš, než na aké sme zvyknutí počas 40 rokov života v Zambii. V akváriu sme videli obrovské ryby, celý čas som uvažoval, ako ich tam z toho mora dostali...“

Elijah: „Keď sme vystupovali na tú horu, myslel som si, že umrieme. Bolo to tak vysoko! (pozn.: asi 600 m n. m. a išli autom) Bola tam zima, ale výhľad bol prekrásny. Pomyslel som si na evanjeliá a na to, ako sa Ježiš modlieval na hore, alebo na Starú zmluvu a Mojžiša... Nikdy som si to nevedel predstaviť. Doteraz som žiadnu horu nevidel. (pozn.: Známy verš zo Ž 23: „...hoci by som šiel temným údolím...“ bol po tejto skúsenosti pre nich tiež menším zjavením. Keďže nikdy dovtedy nevideli horu, nevedeli ani, čo je to údolie. Až doteraz títo chlapi nerozumeli, o čom to ten žalmista vlastne píše.)

Robert: „Vzali nás do vínnej pivničky na ochutnávku vína. Pivnička bola tmavá, pod zemou, horela tam sviečka, viedla tam len úzka chodbička. Báli sme sa vojsť. Vyzeralo to mysticky – akoby sme šli robiť nejaký rituál. Ja som si aj pomyslel, či nás tam nejdú zabíť...!“

Robert: „V JAR sa je príborom. Pre nás to znamenalo naháňanie mäsa po tanieri s vidličkou a nožom!“

Peter: „Videli sme ženy, ktoré fajčili cigarety. Bolo to odpornejšie.“ (pozn.: Nieкто z nášho centra poznamenal, že ešte dobre, že sme ich tam vyslali v zime, aspoň nebudú mať šok zo sporo odetých žien v mestách a na pláži. V Zambii sa považuje za neslušné, ak žena odhaľuje čokoľvek od predkolenia a vyššie.)

Elijah: „Ludia žijú vo veľkých domoch obohaných múrmi a plotmi. Je tam veľká kriminalita, susedia sa nerozprávajú, každý si žije svoj život zatvorený vo svojom dome. U nás v dedine si nemusím zamknúť dom, nebojím sa nechať deti samé doma, lebo viem, že suseda na ne dozrie... Každý každého pozná a navzájom si pomáhame.“

Elijah: „Bolo dobré vidieť krajinu a kultúru, z ktorej pochádzajú naši priatelia misionári. Myslí si, že mi to pomohlo viac im porozumieť, lepšie ich pochopiť. No keď si pomyslím, čoho všetkého sa vzdali – zanechali bohatú rozvinutú krajinu, kde je všetkého hojnosť a namiesto toho prišli ku nám do Zambie... naplňa ma to pokorou.“

Mňa naplňa pokorou, keď vidím, ako Boh pôsobí v srdciach iných. Ako zmocňuje obyčajných ľudí k robeniu veľkých vecí, ako si používa nevzdelaných na to, aby Jeho kráľovstvo na tejto zemi rástlo, ako sa zo sebcov stávajú služobníci, ako je možné kázať evanjelium bez použitia siahodlhých teologických výkladov... obyčajným... žitím svojich obyčajných dní. ■

CHOROBA A TRAGÉDIA

JANA LESŇÁKOVÁ

(Advokátska koncipientka a podpredsedníčka
OZ na ochranu a pomoc spotrebiteľom v núdzi.)

Kde bolo, tam bolo, približne 30 km od Bratislavy a asi 400 km od Košíc žila jedna šťastná rodina, až kým...

Pani Oľga (vymyslené meno) bola jednou z mojich prvých klientok. Vedela som, že jej prípad bude náročný. Pani Oľga bola hrdá mamička dvoch synov a oddanou, milujúcou manželkou. Chodila do práce, ktorú mala rada a o svoju rodinu sa vždy vzorne starala. Až do okamihu, kým rutinná prehliadka nepreukázala závažné onkologické ochorenie. Štandardná liečba, ktorú poisťovňa uhradza, nepomohla. Bol potrebný radikálnejší postup, ktorý však zdravotné poistenie nepokrýva. Pani Oľga s manželom sa rozhodli pre úver, no keďže by boli rizikovými klientmi, banky im neboli ochotné úver poskytnúť. Nasledoval riskantný krok – úver od nebankovky, zabezpečený záložným právom k ich jedinému obydlíu. Liečba pani Oľgy bola mimoriadne náročná (nielen finančne) a zdĺhavá. Pohltila celú rodinu. Manžel a otec rodiny – Milan – bol v neustálom kolotoči. Keď nebol v práci, utekal za deťmi do školy, pomáhal im s úlohami, varil, staral sa o domácnosť alebo povzbudzoval svoju manželku v nemocnici. Všetko s vypätím síl zvládal až do času, kým sa mu nezmenili pomery v práci. Nový šéf mu odmietol tolerovať skoršie odchody z práce kvôli deťom, aj keď si stanovený počet hodín odpracoval a svoje úlohy vždy riadne splnil. Milan dostal v práci na výber – rodina alebo práca. Priam likvidačné ultimátum. Bolo jasné, ktorú možnosť si Milan vyberie. Strata práce, chorá manželka, dve maloleté deti, založený byt a nulový príjem (ak nepočítame dávky, ktoré sotva pokrývali výdavky na stravu). V očiach nebankovky nulová šanca na splatenie pohľadávky a zároveň vidina možnosti výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby s obavami spotrebiteľa o možnej previazanosti navrhovateľa dražby a dražobnej spoločnosti (nemali by sme opomínať ani znalca, ktorý predmetnú nehnuteľnosť „ocení“ neuveriteľne nízkou cenou).

Milanove zúfalstvo umocňovali neustále telefonáty, sms-výzvy od nebankovky a nimi splnomocnených vymáhačských spoločností, ktoré nedokázali pochopiť, že keby mal peniaze, zaplatil by. Azda by neriskoval strechu nad hlavou! Beznádej, ktorú Milan prežíval, bola taká obrovská, že ju vnímal ako neúnosnú. Preto sa rozhodol pre to najhoršie „riešenie“ – zobral si život. Pani Oľga sa aj napriek obrovskej bolesti v srdci prinútila fungovať kvôli deťom. Skontaktovala združenie na pomoc spotrebiteľom a s ich pomocou hrozbu dražby úspešne odvrátila. Dnes je pani Oľga opäť doma so svojimi deťmi, naďalej podstupuje liečbu, no už len ambulantne. List vlastníctva, na ktorom je za-

písaný jej byt, je momentálne bez akýchkoľvek tiarch, plomb či poznámok. Približne dve tretiny Slovákov toto o svojom majetku povedať nemôže.

V praxi nie sú ojedinelé prípady, keď obchodný zástupca prinúti spotrebiteľa k podpisu záložného práva, a to dokonca aj v prípade, ak čerpá nízku pôžičku (5 000 eur). Záložné právo pritom zatažuje vlastníctvo spotrebiteľa, pričom nie je výnimkou ani neprimeraný výkon záložného práva – pre pohľadávku 2 000 eur je veriteľ odhodlaný predat jediné obydlie spotrebiteľa v hodnote niekoľko desiatok tisíc eur. Takéto konanie veriteľa je pre spotrebiteľa poškodzujúce a jednoznačne v rozpore s dobrými mravmi (predovšetkým, ak sa vydražuje strecha nad hlavou dlžníka – spotrebiteľa).¹

Nikdy sa nevzdávajte! Nikdy nerezignujte na ochranu svojich práv – najmä ak sa vymáhaná pohľadávka javí ako neprimeraná a neoprávnená! Spotrebiteľa, ktorí sa cítia poškodení postupom bánk či nebankových spoločností – prípadne iných dodávateľov – sa môžu bez váhania obrátiť na naše občianske združenie, ktoré ochotne poskytne pomoc pri vypracovávaní podania na súd, prípadne aj so samotným zastupovaním pred súdom.

Máte aj vy sami zlé skúsenosti s (neprimeraným) výkonom záložného práva, prípadne inými úskaliaми, súvisiacimi s úvermi? Môže to byť práve vaša skúsenosť, ktorá bude pre druhých varovaním a zároveň poučením. Publikovanie vášho príbehu či skúsenosti je možné jedine s vašim výslovným súhlasom.

Neváhajte a napíšte nám, buď do redakcie Dialógu, alebo priamo na e-mail nášho občianskeho združenia spotrebiteľvnudzi@gmail.com. ■

1. JUDr. Jankovská, M.: 7 krokov na ochranu spotrebiteľa. Ako sa brániť proti nekalým praktikám nebankových subjektov a následným exekúciám. 2013

INZERCIA

Nájom

Nájom zariadeného 2-izbového podkrovného bytu (67,5 m²) v rodinnom dome so záhradou, pri lese v Bratislave – Lamač. Mestská autobusová doprava 4 smery, zastávka 50 m. Nájomné 380 €, energie podľa spotreby cca 75 €/osoba. Kontakt: tel. 0911 582288, 0903 764744, matej@smisk.sk I012014

Kúpa

Kúpim spevník PIESNE SIONSKE. Kontakt v redakcii.

I022014

VII. NEDEĽNÁ RANNÁ BOHOSLUŽBA NA LINKE 201

TOMÁŠ KOMRSKA (Autor je vodičom trolejbusu.)

2:25 Budiček

Neviem, či je „budiček“ vhodný názov pre takýto čas. Skôr by som to nazval „nočníček“.

Sprcha, potom krátke zamyslenie sa nad životom.

Dobre sa pobaliť. Rukavice, reflexná vesta – *keby niečo*, rádio, uterák, mydlo, knihu na cestu do- a z roboty a kalendár s potrebnými údajmi, ovsené vločky, jablko, káva, minerálka (banánik a marhuľky som už vylúčil, pretože po dvoch hodinách v teple je z toho dačo nepekne).

Dúfam, že som na nič nezabudol. A ešte doklady, telefón a okuliare.

Môžem ísť.

Kráčam tichou Petržalkou. Kfmiči a dojiči na družstve ešte spia a ja idem do roboty. Nuž čo, vždy som chcel byť prvý...

3:10 Prichádza „nočák“

Ale – tu už je ľudí. Takže zasa nie som prvý. Koho to tu máme? Vodiči, čo idú z roboty. Vodiči, čo idú do roboty. Kedy vlastne končí a kedy začína deň? Neviem... Pri okne sedí staršia pani so strhanou tvárou. Už som ju tu videl – skúsím zistiť, kam chodí tak skoro.

No a dvaja podnapití mládenci, ktorí sa pred tvárami všetkých vzájomne hlasno informujú o hlbokých zážitkoch z predchádzajúceho kultúrneho podujatia. Takže čítať sa tu nedá. Nuž čo – aspoň si zopakujem podľa mapy trasu dnešnej linky. Pristávame na hlavnej stanici – prestupovať. Čakajúci spoj ma aj s kolegom vyhodí pred bránou podniku. „Vďaka. Prijemnú službu!“ – vzájomne si poprajeme s vodičom nočáku. Ktovie, kedy sa zasa uvidíme.

Po potrebných úkonoch nájdem podľa rozpisu miesto, kde spí môj dnešný pracovný nástroj.

Musím si dať pozor, aby som neprezradil veľa z fungovania v štátnom podniku, aby som sa nemusel ísť zašívaf na nejaké ruské letisko...

Opatrne zobudím svoj dnešný koč – však viete: stíšenie a môžem vyraziť.

Mesto spí

Postupne mi nastupujú alkoholom posilnení či skôr zmorení mládenci a páni – a vezieme sa domov.

Niektorí starí kolegovci ich už poznajú a vedia, kde ktorý vystupuje. Ja nie.

Zato jeden mi ostal vo vozidle na konečnej spať. Snažím sa ho zobudiť vydávaním rôznych zvukov – no bezúspešne.

Z vedľajšieho vozidla sa na mňa zubí skúsený kolega a kričí: *(nasledujúci citát je vzhľadom na pochopenie situácie ponechaný v plnom pôvodnom znení. TK)* *(Po zásahu šéfredaktora je časť plného znenia*

vybodkovaná. BP) „Vys.. sa na neho, nehaj ho prespať – šak sa zbadá a vypadne! Buď rád, že negrcá!“

Tak som teda rád. Riadim sa radou skúseného (teda nie doslovne) a vyrážam smer mesto.

Teraz nastupujú samé ženy. Rozospaté, s nechutou – asi idú do roboty. Ale kam? Aha, tieto dve do obchodu, tieto tri sú asi sestričky, ale tak skoro? Tieto neviem, ale tieto s kuframi beriem asi až na stanicu.

A už sme v jednej z brán do nášho mesta – na hlavnej železničnej stanici.

Všade je ticho. Obyvatelia stanice spia na lavičkách a orgány činné sa nečinne prechádzajú pomedzi spiacu partizánsku družinu.

Aké dobré a milé je spať pod ochranou vyššej moci... Taxikársky Olymp žíva prázdnotou. Ešte nenastal ich čas.

Prázdny odchádzam – smer sídlisko.

Vychádza slnko. Krásna ohnivá guľa sa pomaly odliepa od obzoru.

Ó, aké romantické...

Ale aké nebezpečné!

Nevidím poriadne na cestu, nevidím poriadne do salónu – nastupuje či vystupuje niekto?

Všetko sa leskne ako v cirkuse. Zúfalé. Nevidím nebezpečenstvá putovania ani krásu cestujúcich. Radšej sa obzerám do útrov, pretože zrkadlo je nefunkčné. Len prečkať túto romantiku a keď sa „oskar“ vyšplhá vyššie, už bude dobre.

Cesta späť je parádna – slnko svieti od chrbta. Krásne vidieť všetko

Ak vás náhodou zasiahne romantická láska, nedajte sa zblbnúť a nepozerajte sa len do slnka.

Otočte sa, nech vám svieti na cestu od chrbta. Spolu niečo robte. Nielen pre seba. Hlavne pre druhých. Teda aj. Pretože láska, ktorá... *všetko znáša, všetko verí a na všetkosanadeje...* (1Kor 13 najlepšie celá) sa rodí a rastie plece pri pleci vo svetle ranných lúčov slnka – si myslím. Keďže je nedeľa, beriem prvých ľudí do kostola. Najskôr katolíkov.

Ďalšie kolo, keď je už slnko vysoko, beriem našich, evanjelikálov – veď my už to máme isté (si myslíme), tak načo ten kvalt...

No a potom ich zasa pekne veziem domov. A už idú rodinky s deťmi na výlet, na návštevy... Ani som sa nenazdal a prišiel ma vystriedať parták.

Nebola by od veci romantická večera, alebo výlet pred západom slnka... Ešte neviem, čo z toho, ale niečo určite.

Už sa teším na pohľad na zapadajúce slniečko.

pokračovanie v ďalšom čísle

PREZIDENTSKÍ KANDIDÁTI

ŠTEFAN MARKUŠ,

Pozícia prezidenta Slovenskej republiky je príťažlivá funkcia. Preto máme dostatok uchádzačov o post.

O našom budúcom prezidentovi rozhodneme v marcových voľbách. Politológovia hovoria, že vnútorná aj zahraničná politika štátu závisí aj od vzťahu medzi hlavou štátu a občanmi. Voľba prezidenta ľudovým hlasovaním evokuje myšlienku, že bude jedným z nás. Nie je to však tak, lebo po jeho inaugurácii sa deliaca čiara medzi ním a voličmi dramaticky zmení. Vojenská stráž Grassalkovičovho paláca a vždy prítomná garda telesných ochrancov ten odstup jasne zvýrazňujú. Málokto z kandidátov si prizná, že aj zaradenie medzi politickú elitu s nepredstavitel'nými výsadami je túžbou.

Uchádzačov o úrad štvrtého prezidenta SR môžeme rozdeliť do dvoch skupín. Jedna zoskupuje ľudí, o ktorých môžeme povedať, že sú jedni z nás (tzv. občianski kandidáti). V druhej skupine poznávame politikov, ktorých sme už niekoľkokrát do funkcií – na rôznych úrovniach štátnej správy – volili. O miere našej spokojnosti toho, ako politikárčili, sa vieme dostatočne presne vyjadriť.

V demokratickom štáte by sme mali mať „vládu ľudu“. V myslí však vyvstáva otázka: ako vlastne poznáme, že „ľud vládne“? Otázka nie je špekulatívna. Je veľmi reálna. Máme jedinú možnú odpoveď, ktorá znie: „Ľud vládne iba pri voľbách.“ Demokratický proces je zhustene obsiahnutý v slobodných voľbách – rozhodnutím voličov. Problémom je, že v období medzi voľbami sa vôľa ľudu už neprejavuje, lebo volení zástupcovia na občanov radi zabúdajú. Táto úvaha sa týka výlučne problému parlamentnej demokracie.

Výber hlavy štátu v referende pridáva k úvahe ďalší rozmer. Medzi širokou možnosťou výberu (15 prezidentských kandidátov) a očakávaniami je veľký priestor, ktorý takisto generujú sklamaná. Referendum vyjadruje vôľu voličov – problémom je iba proces, akým sa k sympatiám ku kandidátovi dopracovali. Akú genézu má naša mienka o favoritovi? Nie sú to náhodou podmienky, za akých sme informácie o kandidátovi nadobudli? Životopisy, správy v médiách, verejné rozhovory, bilbordové úsmevy, osobné skúsenosti či výskumy verejnej mienky...Vynára sa

ďalšia otázka: nie je výber budúceho prezidenta ovplyvňovaný najmä verejnou mienkou? Hovoríme, že voľby sú slobodné. Je to pravda, ale len čiastočná, lebo aj mienka občana-voliča je slobodná. Neexistuje niečo také ako slobodné voľby a zakázaný názor. Budapešťiansky denník *Magyar Hírlap* sa honosí sloganom v záhlaví: „*A hír szent, a vélemény szabad*“ (*správa je svätá, mienka má slobodu*). Súhlasíme, i keď s rozpakmi. To preto, lebo existujú aj také názory, ktoré už nemožno tolerovať. *Vox populi* môže zaznieť aj falošne. Ako však rozpoznáme mieru, pri ktorej by sme už nemali byť tolerantní?

Pripomeňme si biblický princíp výberu zodpovedných funkcionárov. Existuje totiž aj novozákonný *vox populi*. Procedúru kresťanského referenda prvýkrát vyskúšali apoštolovia. Nespokojnosť spoločenstva v Jeruzaleme riešili zvolaním kongresu s voľbami. „*Vyhliadli sedem osvedčených mužov... a zvolili Štefana...*“ (Sk 6, 1n) Voliči poznali kritériá voľby. Zhodli sa na kvalifikácii kandidátov. Vybrali mužov „*plných viery a Duchu Svätého*“, ktorých „*postavili pred apoštolov, modlili sa a kládli na nich ruky*“. Fascinujúci je dôsledok tohto prvokresťanského princípu *vox populi*: „*Božie slovo sa šírilo a počet učeníkov mimoriadne rástol*.“ Rečou súčasníkov môžeme výsledok ich hlasovania charakterizovať takto: „*Výsledok voľby ich presvedčil, že sa nepomýlili*.“

Chýba už len dodať, aby sme aj my po druhom kole prezidentských volieb mohli prehlásiť, že: „*Zvolili sme si dobrého prezidenta!*“

DIALÓG

MLADÝCH

02/2014, VII. ročník

EDITORIÁL

Do Cirkvi som prišla ako 16-ročná so silným presvedčením o rovnosti oboch pohlaví v živote aj pred Bohom a istou predstavou o tom, ako má vyzerat služba žien v Cirkvi. Nemám rada akékoľvek obmedzovanie práv jednotlivých pohlaví a vždy som bola toho názoru, že ľudia by sa mali venovať tomu, na čo majú talent, schopnosti a požehnanie bez ohľadu na to, či sú ženami alebo mužmi. Počas deviatich rokov som si vypočula rôzne názory a argumenty. Od mladších a starších ľudí, z východu aj zo západu. Niektoré boli podložené vybranými citátmi z Biblie, niektoré boli vyjadrením osobného presvedčenia a jednoduchej chuti slúžiť Bohu aj týmto spôsobom.

Či už s nimi súhlasím alebo nie, myslím si, že jednou s najdiskutovanejších tém uprostred Cirkevného spoločenstva je postavenie žien v zbore a pred Bohom. Rozličné Cirkvi majú na ženu a jej úlohu rozličné názory. V Katolíckej Cirkvi sú kňazmi len muži. V Evanjelickej Cirkvi Augsburgského vyznania naopak ženy vedú zbory ako farárky - na Slovensku tvoria takmer 50% duchovných v aktívnej službe.

U nás v Cirkvi bratskej existuje niekoľko žien, ktoré teológiu úspešne vyštudovali, ale aj napriek tomu za kazateľnicou nestoja. Prečo je to tak? Aké vlastne boli ich zámery, keď sa rozhodli obetovať roky svojho života štúdiu niečoho, keď je veľmi pravdepodobné, že sa nikdy v nedel'iu za kazateľnicu nepostavia a nebudú kázať ako ich spolužiaci - muži, ktorí študovali presne to isté a rovnako dlho? A aký je názor ich kolegov teológov? Má žena využiť svoje vedomosti a štúdium na to aby viedla zbor alebo jedinou jej funkciou je vychovávanie detí a mládeže?

Našich teologičiek sme sa opýtali aké mali očakávania od svojho štúdia. Mysleli si a chceli niekedy kázať v zbore? Aký je ich názor na ženy kazateľky? Aké sú ich ciele? A je vôbec mužská časť Cirkvi otvorená ich pôsobeniu na týchto pozíciách?

Eva Kianičková

redakčná rada: **Eva Myjavcová (predsedníčka)**
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

redakcia: **Jana Lesňáková (Cabadaiová)**
Šimon Evin
Juraj Sabol

grafické spracovanie: **Alica Myjavcová**

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mediasvatava.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

postavenie ženy v cirkvi

ženy a kázeň

Prečo teológia?

Na gymnáziu mi pán farár dal chrobáka do hlavy, keď sa ma opýtal, či by som nechcela študovať teológiu. A nakoniec som sa k nej trochu okľukou aj dostala. Bola to súhra viacerých vecí. Vedela som, že môžem študovať to, čo ma baví a živíť sa potom niečím iným. Objavila som, že štúdium teológie v sebe nesie veľa z toho, čo mám rada - jazyky, históriu, psychológiu, filozofiu, etiku, sociálnu prácu, a zároveň je priestorom, kde môžem objavovať kontext Biblie, ísť pod povrch. A potom, bola vo mne túžba vyjadriť to, že chcem žiť Bohu „ešte inak“.

Túžba kázať

Netúžila som kázať. A nielenže som netúžila, ale kázanie som rázne odmietala. Poznala som samú seba, svoju temnotu, slabé stránky. Čo už len ja môžem hovoriť druhému človeku do života? Ako hovoriť o nepredstaviteľnom všetko presahujúcom Bohu mojimi ústami? Chcela som kresťanstvo žiť len svojím životom, bez slov. Moje pochybnosti sa netýkali môjho pohlavia. Neriešila som to, či ako žena môžem kázať. Riešila som, či som dostatočne dobrým, schopným a skúseným kresťanom.

Celý človek ako muž a žena

Pán Boh stvoril človeka - ako muža a ženu. Kompletný človek na Boží obraz je muž a žena. A tak si ich bok po boku predstavujem i v službe cirkvi. Verím, že si ich Boh chce použiť spoločne. Myslím si, že cirkvi niečo chýba, ak v besiedke učia iba ženy, ak v staršovstve sedia iba muži, ak na pastoračné návštevy chodia iba ženy, ak kážu iba muži. V tej konkrétnej oblasti chýba celý človek na Boží

obraz. Muž a žena sa môžu v kázani dopĺňať, byť si rovnocennou pomocou, vzájomne sa podriaďovať i v tejto službe.

Necítim sa dobre v roli toho, kto má hovoriť, či je správne, aby žena kázala. Sami muži by mohli dnes volať po tom, že im chýbajú v tejto službe ženy. Tak ako Adam márne hľadal v rajskej záhrade niekoho, kto by doplnil jeho človečenstvo. Možno raz príde deň, keď i v našej cirkvi budú muži Adamovia volať, že nenašli rovnocennú pomoc a potom vykriknú: „Toto je kosť z mojich kostí a telo z môjho tela“ a ženy Evy sa pridajú k nim do služby a zjednotia jedného človeka i v tejto duchovnej oblasti.

Božie povolanie

No to by bolo príliš povrchné, ak by išlo len o pohlavie. Ani by sme si nepomohli, keby sme sa odvolávali na našu (ne)schopnosť. To kľúčové nie je pohlavie, ani schopnosti, ale duchovné dary a povolanie, ktoré konkrétnemu mužovi alebo žene Pán Boh dáva a ďalší človek (cirkev), ktorý tie dary a to povolanie tiež rozpoznáva.

Čo ak si i dnes Pán Boh odberáva a povoláva do tejto práce nielen mužov ale i ženy, tak ako volal nielen oktavého Mojžiša, či vykorenil Abraháma, ale povolal aj sudkyňu Deboru či prorokyňu Annu?

Mária Uhlíková

ženy kazateľky

Keď som si vyberala vysokú školu, rozhodovala som sa medzi dvoma, na ktoré ma prijali. Dúfala som v nadprirodzené znamenie, ktoré mi pomôže sa rozhodnúť. Znamenie neprišlo a ja som si napokon vybrala teológiu. Rozhodla som sa pre cestu, ktorá viac korešpondovala s mojimi túžbami a vnútornou motiváciou. Vedela som, že zo všetkého najviac si želim robiť niečo, čo druhým pomôže približovať sa k Bohu a spoznávať ho. Sprevádzať ľudí na ceste k nádeji a slobode. Veľa ľudí si vtedy myslelo, že som sa nerozhodla najlepšie. A že to bola škoda. Čo budem ja, žena, robiť po skončení teológie? Päť rokov budem študovať to, čo ma teší, ale čo potom? Načo také márne stráviť čas a schopnosti, ktoré sa dali využiť lepšie. No, vďaka Bohu môžem povedať, že teraz patrí medzi tých šťastných ľudí, ktorí robia tak trochu to, čo študovali a ešte ich to aj baví a naplňuje, ale to už je iných príbeh. Vráťme sa k môjmu štúdiu.

Najväčším márnym by sa mohli zdať najmä tie hodiny o kázani a príprave kázania. Veď kde to už len ja v cirkvi využijem? Kázanie je pre že-

ny v Cirkvi bratskej tak trochu zakázané, tak trochu neželané a hlavne neprijemne kontroverzné. Je mi to ľúto a myslím si, že by tak nemalo byť. Zdá sa mi, že sa cirkev zbytočne ochudobňuje. Boh aj ženám zjavuje seba

samého a aj ich posielala svedčiť o tomto zjavení. Odovzdať, čo sami prijali. Zvestovať. Kázať. Keď však príde na tému kázania žien, tak sa väčšinou udejú dve veci. Buď sa to s ľahkosťou nezaujmu zahrá do autu, alebo prepukne emotívna zákopová vojna.

A nemýľme sa. Nie je to vojna mužov so ženami. Ženy aj muži stoja na oboch stranách barikád. Ostré slová a biblické verše lietajú zo strany na stranu. Chýba nám poctivá diskusia, v ktorej v pokore spoločne otvoríme Bibliu, uši a srdce pre Božieho Ducha a jeden pre druhého. Bola by som rada, keby takáto diskusia začala.

Ja si o sebe nemyslím, že som výnimočne obdarovaný kazateľ a neviem, či by to bola cesta, ktorou by som sa vydala, aj keby som mohla. Nemusela som tú otázku nikdy reálne riešiť. Niekedy si hovorím, že našťastie. Ale sú a prídu ženy, ktoré Boh požehnáva týmto darom a povoláva do tejto služby a ja by som rada videla, ako im cirkev otvára dvere, aby z ich služby prijala požehnanie.

Mária Jurčová

tieto články, ako aj mnohé iné, nájdete na dialog-mladych.blogspot.com

problematika služby žien v cirkvi

Problematika služby žien v cirkvi je asi taká stará ako sama cirkev. Napriek tomu, že sa o tom diskutuje mnohé storočia, táto otázka pre mnohých ostáva otvorená.

Aby sme nestáli na tenkom ľade a nehovorili len svoj subjektívny názor, potrebujeme vziať Písmo do ruky a pozorne sa pozrieť na niektoré kľúčové texty. Pokúsím sa preto vyjadriť svoj pohľad a pochopenie tejto veci z Božieho Slova, ktoré do nej hádam prinesie trochu viac svetla. Vykладаči Písma, ktorí tvrdia, že žena môže slúžiť v cirkevnom zbore rovnakým spôsô-

bom ako muž, často argumentujú textom v liste Gal 3, 28 *Nie je ani Žid ani Grék, nie je ani otrok ani slobodný, nie je ani muž, ani žena, lebo všetci jedno ste*

v *Kristovi Ježišovi*. Apoštol sa však snaží vyjadriť skutočnosť, že na ničom inom tak nezáleží ako na tom, aby bol človek ospravedlnený vierou v Krista. To je naozaj to, čo je dôležité.

V tomto prípade si musíme uvedomiť, že tu ide o pozíciu pred Bohom v Kristovi a nie o pozíciu v službe cirkvi. Ani štátna príslušnosť, ani postavenie človeka a dokonca ani pohlavie nemá v podstate pred Bohom žiadny význam v porovnaní s tým, či človek je alebo nie je v Kristovi. Na druhej strane v inom texte apoštol Pavol explicitne upravuje poriadok v cirkvi týmito slovami v 1 Tim 2, 11-12.

11 Žena nech sa v tichosti učí so všetkou poddanosťou.

12 Nedovoľujem však žene vyučovať alebo panovať nad mužom, ale aby sa ticho správala.

Je zrejmé, že služba vyučovania a kázania je otázkou autority. Pavol dokladá autoritatívne postavenie muža, napríklad, poriadkom stvorenia v 1Kor 11, 8-9 alebo v liste Ef 5, 33. Ďalším dôkazom toho, že v prvej cirkvi boli vedúcimi postavami muži, môžeme nájsť na mnohých iných miestach Písma ako napr. 1Tim. 3, 2; 1Tim. 3, 12; 1Tim. 5, 17; Tit. 1, 6; a iné.

Tieto texty sa týkajú vyslovene vodcovstva v cirkvi ako je biskupstvo, staršovstvo a diakonská služba, čo znamená, že ostáva množstvo služieb pre sestry, ktoré sa netýkajú autority nad spoločenstvom ako napríklad používanie duchovných darov vrátane proctorva (Lk 2, 36; Sk 21, 9). Boh nie je Bohom neporiadku (1Kor. 14, 33) a preto dal určité povinnosti mužom a niektoré ženám. Myslím si, že je na

mieste povedať, že takmer všetko, čo majú robiť muži, dokážu plnohodnotne robiť aj ženy. Keď sa toto však deje, musíme si klásť otázku, čo je s mužmi, kde sú?

Môžeme teda pozorovať, že často sú ženy na pozíciách, kde je buď nedostatok mužov, alebo muži, ktorí z nejakého dôvodu nie sú schopní vykonávať svoju funkciu. V takomto prípade to osobne považujem za akúsi kontrolku toho, že niečo nie je v poriadku. V skutočnosti som taktiež nesmierne Bohu vďačný za to, že v každej dobe vzbudzuje sestry-ženy, ktoré sú plné viery a Ducha Svätého, ktoré vykonávajú nenahraditeľnú funkciu vo výchove novej generácie Božieho ľudu - detí, v poradenstve, ale i svedectve tým ľuďom, ku ktorým by sa mužskí služobníci inak nevedeli dostať. Keď vezmeme do úva-

hy tieto biblické odkazy a spojíme ich s dnešnými všeobecne známymi poznatkami psychológie o rozdielnom znášaní stresových situácií, napätí a rozhodnosti medzi mužmi a ženami, dospievam k stanovisku, že ženy-sestry by nemali slúžiť vo vedúcich pozíciách v kresťanských spoločenstvách, pretože Boh pre ne má čosi vhodnejšie, no pritom rovnako dôležité.

Štefan Danko

ženy v cirkvi

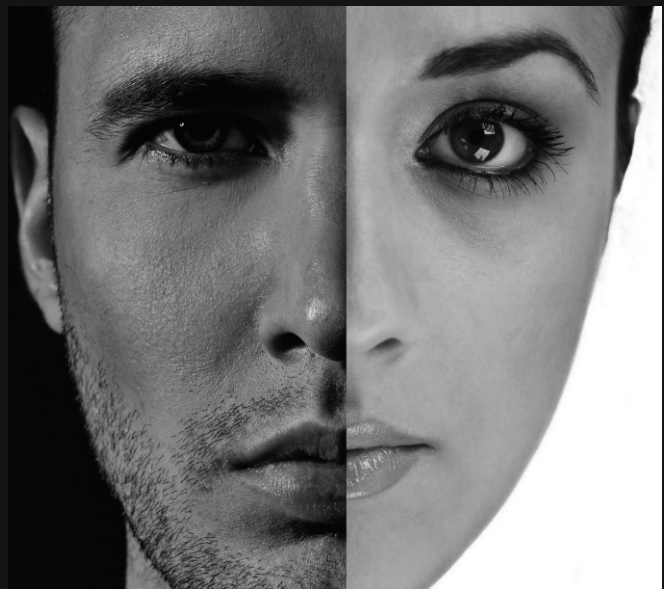
BLOGGervin

Joz 1, 5-9: „...Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom... Bud' silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisážno sľúbil dať ich otcovi. Len bud' silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst. Rozjímaj však o nej vo dne i v noci, aby si zachovával všetko, čo je v nej napísané... Prikázal som ti predsa: Bud' silný a odvážny, nestrachuj sa a nezufaj! Ved' Hospodin, tvoji Boh, bude s tebou, kamkoľvek pôjdeš.“

V kresťanskom, teologickom, civilnom alebo manželskom živote rastiem. No pri otázke úloh a kariéry ženy v cirkvi, strácam niť. Mám v nej zmätok. Už dávno som sa z mnohých dôvodov rozhodol, že sa budem vyjadrovať iba k mužom. Ja to vidím tak, že akékoľvek nejasnosti v tejto oblasti sú problémom predovšetkým mužov.

Nemôžu nám uniknúť dve veci. Prvou je, že ženy už sú vplyvné. Veľmi sa o tom nehovorí, ale ich vplyv je všade. Ako pri manželskom sľube: „V dobrom i zlom...“ Typicky ženskými vlastnosťami sú: emotívnosť, mnohovravnosť, starostlivosť, vseinformovanosť, citlivosť, „lepší“ outfit, túžba mať veci pod kontrolou, pokojné melódie, nežnosť, trpezlivosť, cit pre detaily, praktickosť, jemná estetika, jemné vyjadrovanie sa a iné. Ak sa úprimne a čestne pozrieme na fungovanie cirkví, či chceme, či nie, musíme skonštatovať, že nesú typicky ženské rysy.

Druhou vecou je, že vplyv mužov a mužských vlastností v našich zboroch brutálne ubúda. Skúsím ho-

diť zopár typicky mužských vlastností: rozhodnosť, jednoznačnosť, odvaha, sila, dobrodružnosť, riskovanie, skúšanie nového, bojovnosť, snívanie, odvaha, hravosť, v estetike určitá temnosť, hrubšie (nemusí to znamenať vulgárne) vyjadrovanie, zodpovednosť... Že to do cirkvi veľmi nepatrí? Viem, žiaľ.

Skúšam si predstaviť pred sebou Jozueho. Nevie si ho predstaviť inak, ako Russella Crowea v úlohe Gladiátora či Geralda Butlera ako bojovníka zo Sparty. Dost' necirkevné, viem. Smrdeli, boli špinaví, mäsiareň... No pri biblických mužoch tú chrbtovú kosť a odvahu ešte vidieť.

E. <http://ranajksjezisom.blogspot.com>

MÁME ČO ZVESTOVAŤ – SVOJMU VLASTNÉMU SRDCU!

KONFERENCIA MÁME ČO ZVESTOVAŤ

3.-5.4.2014

HOTEL
RELAX
LOMNISTÁ

<http://www.hotel-lomnista.sk/>
Prihláška na stiahnutie: www.cb.sk

ORGANIZÁTORI:
Cirkvi bratská v SR
Telefón: +421 2 5443 2586
Email: rcb@cb.sk
European Leadership Forum
Garantom konferencie je ThDr. Ing. Ján Henzel, PhD.

**Kázeň je Božia pravda,
ktorá skôr ako prišla
do nášho ucha,
prešla cez SRDCE KAZATEĽA.**

Prirodené, toto platí nielen pre formálnu kázeň či homíliu, ale pre každé kresťanské zvestovanie. Srdce v Biblii nie je iba sídlom citov človeka, ale riadiacim centrom jeho celého života, teda aj myšlienok a rozhodnutí. My sme stále presvedčení, že tam, kde sa zvestuje Božie slovo, je počutí Boží hlas. Avšak skôr, ako sa dostane do uší našich posluchačov, musí sa dostať a pôsobiť v srdci zvestovateľov. Nie sme imunní voči sexuálnemu pokušeniu, strachu pred ľuďmi, zivisťou, pýchou, hnevom, horkosťou, pochybovaním o Bohu a modlárstvom. Preto na tejto konferencii sa budeme zameriavať najmä na pôsobenie Božieho slova na naše vlastné srdce.

**Ak o dôležitosti tohto pochybujete,
tak prídte a presvedčte sa!
Ak ste o tom presvedčení,
tak prídte a utvrdte sa!
Ak s tým súhlasíte, ale neprežívate to,
tak prídte a otvorte sa!
Ak chcete, aby pri vašom zvestovaní bolo
počutí Boží hlas,
tak prídte a inšpirujte sa!**

Pozyvame kazateľov, farárov, laických kazateľov, katechétov, učiteľov nedelných besiedok, mládeže, vedúcich biblických skupín, misijných a evanjelizačných pracovníkov, mužov aj ženy zo všetkých kresťanských denominácií na 6. konferenciu na nové miesto s osvedčeným ale pre väčšinu z vás zatiaľ neznámym recnikom, lebo este stále

**MÁME ČO ZVESTOVAŤ
– SVOJMU VLASTNÉMU SRDCU!**

KONFERENCIA MÁME ČO ZVESTOVAŤ

3.-5.4.2014

HOTEL
RELAX
LOMNISTÁ

<http://www.hotel-lomnista.sk/>
Prihláška na stiahnutie: www.cb.sk

Glynn Harrison je emeritným profesorom psychiatrie na Univerzite v Bristolu vo Veľkej Británii. Okrem výskumnej a učiteľskej činnosti mal však aj vlastnú psychiatrickú prax. Je laickým kazateľom v anglikánskej cirkvi a prednáša doma i v zahraničí o otázkach viery a psychológie, neurovedy a psychiatrie. Zameriava sa predovšetkým na podporu služby mužov a na formovanie kresťanských vodcov a kazateľov. Jeho ostatná kniha sa volá *Ego Trip: rediscovering grace in a culture of self-esteem* (prekl.: *Cesta môjho ja: znovuobjavenie milosti v kultúre sebahodnoty*). Glynn je manželom Louise, otcom a starým otcom.

PROGRAM	ŠTVRTOK	PIATOK	SOBOTA
8:00 - 8:45		Raňajky	Raňajky
9:00 - 10:00		Výklad pre vykladačov (J. Bonini)	Výklad pre vykladačov
10:00 - 10:30		Prezviatka	Prezviatka
10:30 - 12:30		Stráž svoje srdce: postavenie, neistota, srdčivosť (G. Harrison) Obed	Stráž svoje srdce: ako nasmerovať srdce na jeho jediný pravý cieľ (G. Harrison) Obed
12:30 - 14:30		Práca v skupinách	
15:40 - 16:30		Zhrnutie skupinovej práce (G. Harrison)	
16:30 - 17:00	Registrácia	Prezviatka	
17:00 - 18:00	Ubytovanie	Stráž svoje srdce: prestať sdieliť sba (G. Harrison)	
18:00 - 19:00	Večera	Večera	
19:00 - 21:00	Srdce v kresťanskej formácii a raste (G. Harrison)	Otázky a odpovede	

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk,
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.